Даькъала хилда цхьоалагIа Май!

МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВIАШАГIКХЕТА!

СЕРДАЛО
свет

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай областнойн Грозненски городскойн комитетий а Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета а орган
Орган Чечено-Ингушского областного, Грозненского городского комитетов Коммунистической партии Советского Союза и Верховного Совета Чечено-Ингушской АССР

№ 35 (2556) | Оршот, 1 май, 1961 шу. | Мах 2 кеп.

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР-а ШОЛЛАГIА ХЕРЖАЧА ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА БАРХIЛАГIА СЕССИ ГУЛЪЯРАХ ЛОЛА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР-а ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Нохч-ГIалгIай АССР-а Лакхехьарча Совета Президиумо соцам бу:

Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика шоллагIа хержача Лакхехьарча Совета бархIлагIа сесси гулйойла городе Грозне 1961 шера 8 мая.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель И. АЛМАЗОВ.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Секретарь М. КОМАРОВ.

г. Грозный, 1961 ш. 18 апрель.

КЪАХЬЕГАМХОЙ ЦIЕЙ

ЦхьоалагIа Май дунен тIарча берригача къахьегамхой Сийлен цIей да. Из ди дезде доладаьд 1889 шера Париже хиннача II Интернационала конгресса соцамах. Цу бIаьстанарча хозача диймахь манифестацеш, митингаш, собранеш а еш къахьегамхоша дерригача дуненга дIахойт шоай интернациональни барт-цхьоагIо, доттагIал чIоагIа долга, низ боккха болга, дунен а руцкъан а дай къахьегамхой хиланза барт-боацилга.

ХIанзалца дIаяхача хана болхлой классо, берригача къахьегамхоша коммунистически болхлойи партей хьалхленца, марксизма-ленинизма хьехамца йоккха политически, экономически коталонаш яьхай дерригача дунен тIа.

1917-ча шера Ленина кхеллача Коммунистически парте хьалхленца Сийлахь-йоккха Октябрьски социалистически революци а яь, эггара хьалха дунен ялхлагIча даькъ тIара капитализм йоха а яь социализм - коммунизм хьалъе йолаелар эрсий мехкара болхлой класс.

Сийлахь-боккха Даьхен тIом хинначул тIехьагIа, Советски Эскарга хьалхле а йолаш фашистски Германии милитаристски Японии йохаяр бахьан долаш шоашта тIера капитализма дукъ Iо а кхесса, Советски Союза къахьегамхой санна, социализма новкъа даьлар дуккха кхыдола халкъаш а.

ХIанз дерригача дунен тIа бахача наьха кхоалагIча даькъал дукхагIа бараш — цхьан миллиардал совгIа дола адамаш — шоашта тIера капитализма дукъ Iо а кхесса, вIаши новкъостал а деш, цхьанна капитализма мехка цIаккха а ца хиннача тайпара сиха шоай боахам тоа а беш, культура лакх а еш социализме - коммунизме долхаш латт. Укх сахьате социалистически мехкашка хьаеш йола промышленни продукци дерригача дунен тIа хьаечох 36 процент я, из процент ди тIехьагIа лакхлуш а латт.

Йохаш йоагIа империализма колониальни система а. Социалистически мехкий новкъосталца колониальни мехкашка даха дуккха халкъаш империализма Iазапа кIалхара а даьнна, шоашта кортамукъале а яьккха, шоай къаман паччахьалкхенаш вIашагIа а ехка, шоай боахам тоа а беш культура лакх а еш шоай лоIаме даха доладеннад. Сийлахь-боккха Даьхен тIом хилалехьа империализма колониальни Iазапа кIал 1 миллиарди 600 миллиони саг хиннавале, хIанз 100 миллионал кIезигагIа саг мара вац.

Цу дерриганеша а дика гойт денгара ди массаза дала капитализм-империализм дерригача дунен тIа йохаш, дIайоалаш хилари социализм-коммунизм шерлуш, дIаяржаш латташ хилари.

Таханарча ЦхьоалагIча майна гIаддаха коммунизм хьалъеш даьхача доккхийча толамашца накъа доагIа дерригa советски халкъ. Коммунистически парте хьалхленца вай болхлоша, колхозникаша, интеллигенце хьинаре къахьегарах семилетка хьалхарча шин шера промышленносто арахецаш йола продукци планах 17 процент тIакхета езача 22,1 процент тIакхийттай. Дикка толамаш даьхад вай мехкарча колхозашеи совхозашеи а.

Хургйолча парте XXII съезда сийна шерра социалистически яхь а йоаржаь семилетка кхоалагIча шера керда къахьегама толамаш доахаш боахк вай мехкара къахьегамхой.

ХIаьта вай Iилма, техника дерригача дуненна керте латташ хилар, вай Iилмахой, инженераш, техникаш, беррига болхлой творчески говзал йоккхагIа йолаш, хьинар, денал тIехдолаш хилар хьагойт цар хьадаьча космически кемаца советски саг — нов. Ю. А. Гагарин космически аренашка гIолла, цаI ах сахьата, Лаьттана гонахьа го а баьккха юха маьрша Iовоссаро.

Беррига а советски нах санна, доккхий толамаш а даьха сий долча ЦхьоалагIча майна накъа баьхкаб Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхой а. Семилетка хьалхарча шин шера промышленносто арахеца продукци планах 19 процент дукхагIа хила езача 24 процент дукхагIа яьй. 1960-ча шера ялаташ хьувкъадара, дукхагIа чудара, паччахьалкхенга дохкара лаьцача яхье РСФСР-е котбаьннарашца бар уж.

ССКП XXII-ча съезда сийна лакхера социалистически декхараш тIаийцад Нохч-ГIалгIай республика къахьегамхоша промышленносте, гIишлош еча, транспорте укх шера а, хIаьта уж толамца кхоачашдеш а боахк. Республика промышленни предприятеша укх шера хьалхарча биъ бетта продукци арахецара план 25-ча апреле кхоачашъяьй. Дика болх баьб совнархоза предприятеша. Соахка укх хана арахиийцачул 12 процент дукхагIа продукци арахиийцай цар. Дикка лакхъяьй къахьегама овсарле, лохдаьд продукцега дIадодар.

Къаьстта дика болх баьб мехкдаьттеи гази йоаккхача промышленноста коллективаша а. Цар биъ бетта план кIира хьалхагIа кхоачашъяьй, хIаьта «Малгобекнефта» коллективо 11 ди хьалхагIа яьй.

Дика къахьег вай республика юрта боахама къахьегамхоша а. Укх шера Цаьхенна дукхагIа ялат, дулх, шура, кхыйола юртбоахама продукташ яла лерхI цар.

Сихха деш латт бIаьстана балхаш. Хьалха дув фийт бола ялаташ дIадийна даьннад. Шайийна йоалаш латт шекара свекла, гидуаргаш. 20-ча апреле соахка цу хана йиййначул хьажкIаш кхоззеи баьца дaараш 1264 гектари дукхагIа йиййнай. Деш дола балхаш дикагIа ду, лаьтта кIоарга оах.

Керда техника, Iилмана карагIдаьннараш, дикагIбарий опыт балха юкъе а кхувлаш, семилетка кхоалагIча шера план ханал хьалха кхоачашъергья вай.

Даькъала хилда дерригача дунен тIарча къахьегамхой деза цIей ЦхьоалагIа май!

ЦХЬОАЛАГIА МАЙ

ГIозача са Даьхен
Городий майдашка
ЦIе даьреш шершадеш,
Колхозий, совхозий
Шерача цу кхашка
Мотораш декадеш,
Дог хьоасташ дера хьо,
Къахьегаш мел барий
Барт-цхьоагIон гIоза цIей.
Доахача кхаашца,
Толамий боларца
Тха дегаш деладеш,
Сийнача дувхарца
Коркача зизашца
Лаьттан тIе хьелаеш,
Ма къаьга дера хьо,
Халкъашта юкъерча
ДоттагIлен сийрда цIей.
Ца йовзаш хиннача
Гаьнарча сигленга
Духхьашха никъ баьккха,
КIоаргача хьаькъалца,
Турпала деналца
Кхоане сийрда яьккха
НакъайоагIа хьона
Са нана ер Даьхе,
Тоам бола бIаьстен цIей.

Хь. ОСМИЕВ.

Российски Федераце промышленноста толамаш

МОСКВА, 25 апрель. (ТАСС). РСФСР-а Министрий Советерча Центральни Статистически Управлене хоам бу Российски Федераце промышленносто 1961 шера хьалхарча квартале валови продукци арахецара план 102,6 процент кхоачашъяь хиларах. ДIадахача шера хьалхарча квартале хийцачул хIама ца эшшаш 9 процент дукхагIа арахийцай продукци.

Халкъа боахама советий промышленносто хьалхарча квартала план 102 процент кхоачашъяьй, валови продукци арахецара план кхоачашъяьяц Белгородски, Курски, Мурмански, Тюменски совнархозаша.

Моттигерча Советий промышленносто квартала план 102 процент кхоачашъяьй. Валови продукци арахецара план кхоачашъяьяц Амурски, Астрахански, Белгородски областийи Калмыцки, Коме АССР-ийи моттигерча Советий предприятеша.

Республикански министерствайи ведомствайи промышленносто план 106 процент кхоачашъяьй.

Кхоачаш а тIехкхоачаш а яьй езайоккхача промышленноста керттерча продукце дуккха тайпаш арахецара план — кIор, мехкдаьтта, газ, аьшка руда даккхара, чон, болат лоаладара, Iаьржача металлий прокат яра, кокс боагабара, рафинированни цIаста, даш, цинк, олово, электроэнерги, дизельни доагор, кхыйола продукци яккхара план.

1960 шера хьалхарча квартале хинначул дукхагIа: 326 эзар тонн чон, 745 эзар тонн болат, 539 эзар тонн Iаьржача металлий прокат, 3,2 миллиард киловатт-сахьат электроэнерги, 4,1 миллион тонн мехкдаьтта, 2,2 миллиард кубически метр газ, 844 эзар тонн цемент яьй.

Халкъа эша товараш арахецара план кхоачаш а тIехкхоачаш а яьй.

Промышленносте къахьегама овсарле лакхъяра план 1 квартале тIехкхоачашъяьй.

Соахка цу хана хинначул промышленносте болх берий къахьегама овсарле 4 процент лакхъеннай. Балха ди лоацдар а лоархIаш сахьата беча балха овсарле 12 процент гаргга лакхъеннай хьалхарча квартале.

Хьона, хьамсара Даьхе!

ССКП ЦК январски Пленума решенеш кхоачашъяраи таханарча дезача денга сийленца накъа бахараи дика къахьийгад Надтеречни района къахьегамхоша. ХьажкIаш дIаера план тIехкхоачашъяьй цар, 29-ча апреле 6700 гектар дIа а ювш. Еррига хьажкIаш дIайийнай дикача фунца квадратно-гнездови хьисапе. ТIехьа кхача хьажкIаш хIанз дIаювш латт.

Гурахьа дIайийна культураш дика тIаяьннай.

Паччахьалкхенга дулх дохкара ах шера план 54 процент кхоачашъяьй района. Апрель бетта дIаденнад 600 центнер дулх. ДIадахача шера цу хана деннначул шозза дукхагIа дулх деннад совхозаша, хIаьта Надтеречни совхозо — кхозза дукхагIа.

Паччахьалкхенга шура йохкара гIулакх во лелац хIанз районе. 1960 шера цу хана кхаччалца енначул дуккха а дукхагIа шура еннай укх шера 4 бетта.

Апрель бетта паччахьалкхенга шура йохкара задани а кхоачашъяьй. 1960 шера цу хана енначул шозза дукхагIа шура еннай укх шера апрель бетта.

Района партийни организацеи къахьегамхошеи беррига низ тIабохийтаргба 1961 шера плани тIаийца декхараши толамца кхоачашдара.

* * *

Таханарча дезача денна сийна шерра социалистически яхь а йоаржаь, доккхий толамаш даьхад Грозненски района № 15 йолча шурий совхоза хьайбаш леладераша: тIехкхоачашъяьй паччахьалкхенга дулхи шуреи дохкара биъ бетта йола план.

Укх шера биъ бетта паччахьалкхенга 9500 центнер шуреи 2350 центнер дулхи дохка дезар совхоза. Шоай низ а хьинар а ца ходеш къахьегаш хьайбаш леладераш хиларах дулхи шуреи йохкара тIаийца декхар дуккха а тIехкхоачашдаьд. Биъ бетта дIаеннай 10270 центнер шуреи 2715 центнер дулхи.

* * *

Цхьаькха а йоккха котало яьккхай «Малгобекнефть» НПУ мастера коммуниста нов. Авраменкос кулгалдеча мехкдаьттахоша: 3276 метр кIоарга бурув техача № 142 скважино мехкдаьтта кIедж техай. Дийнахьи буси 200 тонн гаргга мехкдаьта лу цу скважино. Цу бригада бурув теха мелови тIоанашкара мехкдаьтта луш йолча скважинех кхоалагIъяр я из.

Шоай керда котало мехкдаьттахоша хетаю таханарча дезача деннеи ССКП XXII-ча съездаи.

* * *

Къахьегама доккхийча толамашца бIаьстан цIейна — 1 Майна накъа баьхкаб Грозненски химически завода болхлой.

Укх шера биъ бетта йола валови химически продукци арахецара план ханал хьалха, 25 апреле, кхоачашйир заводо, цунах феноли ацетони арахецара яр 28 апреле, хIаьта спиртах йоагIар 22 апреле а еш.

Соахка цу ханачухь яьккхачул еррига заводе гIолла лаьрхIача химикаша валови продукци 46 процент дукхагIа яьккхай, цунца спирт 22 процент, хIаьта феноли ацетони 66 процент а доаккхаш.

Къахьегама овсарле лакхъяра план 106 процент кхоачашъяьй завода болхлоша. ХIаьта хьаеча продукцега дIабода мах планах лаьрхIачул 5 процент лохбаьб, производственни балхашта механизации автоматизации яра план 105,4 процент кхоачашъяьй, паччахьалкхенна боккха пайда боалаш йола 186 рационализаторски предложени балха юкъейоалаяьй, цу хьакъехьара план 108,1 процент кхоачаш а еш.

Шерра коммунизм хьалъеш боахкача советски наха деча доккхача гIулакха юкъе дизза шоашкара доагIа дакъа лаца, мехка эша боккха лоархIам бола химически продукци тIа-тIа а дукхагIа арахеца догуйла йолаш къахьег химикаша. Цар шерра социалистически яхь йоаржаяьй дукха езача Коммунистически парте XXII-ча съезда къахьегама совгIаташца накъа баха.

* * *

Даьхенна дика совгIаташ дахьаш накъа баьхка, балха тIехь карагIдаьннараша дог гIоздаьккха дезду «Старогрознефта» управлене мехкдаьттахоша таханара дерригача мехкашкарча къахьегамхой деза цIей — ЦхьоалагIа май.

Еррига управлене гIолла укх шера биъ бетта йоагIа мехкдаьтта даккхара план 23 апреле, бурув тохара — 20 апреле, хIаьта газ яккхара план 3 марта кхоачашъяьй мехкдаьтта промыслай болхлой коллективаша.

Къахьегама овсарле, планах лаьрхIачул 5,8 процент лакхъяьй.

Мехкдаьтта доаккхача, бурув тохача балхашта механизации автоматизации еш, керда техника юкъейоалаеш дукха балхаш даьд. Телемеханизации диспетчеризации яьй еррига промыслашка. Уж гIулакхаш дар бахьан долаш дIадахача шера биъ бетта хинначул дукхагIа кердача ахчанца лаьрхIача 82,5 эзар сом ахча кходаьд, 36 болхло кхыча балхашта мукъавалийта йиш хиннай, къахьегама овсарле 2,5 процент лакхъеннай, боккха пайда бенна дикка рационализаторски предложенеш юкъейоалаяьй.

СССР-а оборона Министра
ПРИКАЗ

1961 шера 1 май. № 86 г. Москва.

Новкъостий салтийи матросаши, сержанташи старшинаши!

Новкъостий эпсараш, инаралаш, адмиралаш!

Тахан дерригача дунен тIарча къахьегамхоша дезду шоай дунен халкъий традиционни цIей — 1 Май.

Вай Даьхено дезду из цIей экономика, Iилма, культура, техника дегIайоалаеш, советски халкъа вахара хьал тоадеш Iалаьмате доккхий хIамаш карагIдаьнна. Вай мехкарча къахьегамхоша тIа-тIа а шерагIа йоаржаю парте XXII-ча съезда баха мабоагIара накъа бахара, семилетка кхоалагIча шера план толамца кхоачашъяра, лаьттанцара йоаха а хьайбаех йоала а продукташ шортта хилийтара лоаттаю социалистически яхь. Космически кемаца сагага Лаьттана го боаккхийташ советски халкъа карагIдаьннача, шийца нийсде кхы доацача, денал долча гIулакхо дерригa прогрессивни адамаш цец а даьхар, гIад а дигар. Дерригача советски халкъо а санна, Эскареи Флотеи тIемахоша доккхал ду эггара хьалхара летчик — космонавт вай Даьхен гражданин — майор Ю. А. Гагарин хиларах.

Ленина васкеташ тешшаме кхоачашдеча Советски Союзо тIатIертта а хадданза а дIакхухь машар беза арахьара политика, дунен халкъашта юкъера кхохкам мелбе а халкъа Iалаьмате доккха зулам дергдола дунен керда тIом ца хилийта а гIерт.

Цу хана чухь империалистически паччахьалкхений агрессивни гIозараша чIоагIа духьале ю дунен халкъашта юкъера хьал тоадара, тIема чIоагIагIа кийчлу, атомни а ракетни а герз Iоаду, Малхбузерча Германе реваншистски эскар вIашагIтохар сихду, машара, демократе, социализма новкъа долхача халкъашта шоай низ маккхоачча духьале ю.

Цун лоархIам а беш, Коммунистически партии Советски правительствои ялац Даьхе кхерамах лораяра а цун ТIема Низаш чIоагIдара а динза дарт мел доацар ца дича.

Вай халкъа хIама хьаду машаре къахьегами цун паччахьалкхен хьашташи тешшаме лораде йиш йола эггара кердагIа тIема средстваш я хIанз Советски Эскареи Форда-ТIема Флотагеи.

Эскареи Флотеи тIемахой сийлен декхар да тIагIертта тIема говзали политически кхетами лакхбар, вай ханара тIема техника а герз а Iомадар, шоай мугIарашка мамогга дисциплина, организованность, порядок чIоагIъяр, фийлал а эскар тIема кийча хилар а лакхдар.

Новкъостий салтий, матросаш, сержанташ, старшинаш, эпсараш, инаралаш, адмиралаш!

Дунен халкъий къахьегамхой дезача денца — 1 Майца дувзаденна моаршал а хоатт аз шуга, даькъала а дувц, тIема говзал а политически кхетам а лакхбеча оаш керда толамаш дахар лов сона!

Цей дездеш **аз приказ лу:** тахан, 1-ча Мая, вай Даьхен столице — Москве, союзни республикай столицашка, турпала городашка: Ленинграде, Сталинграде, Севастополе, Одессе залпах ткъоазза йоккхий топаш тохаш салют дала.

Даькъала хийла вай сийлахь-йоккха советски Даьхе!

Даькъала хилда машар, паччахьалкхен хьашташ, вай Даьхен кхерамзле фийла лораеш латта сий дола, денал дола Советски ТIема Низаш!

Сийле хийла Советски Союза Коммунистически партеи цун денал долча штаба — ленински Центральни Комитетеи!

СССР-а оборона Министр, Советски Союза маршал Р. МАЛИНОВСКИЙ.

Тоалуш, хозлуш латт Нохч-ГIалгIайче

* * *   * * *   * * *   * * *   * * *

ДОККХИЙ ХУВЦАМАШ

Наьсаре... Цхьан хана баьде, теIаь илла гIалгIай юрт. Октябрьски революци хиллалца дахчан нохарал совнагIа машин яцар укхаза гуш. Из ха цIаккха юхайоагIаргйоацаш дIаяьннай хIанз.

Хувцаеннай, тоаеннай советски Наьсаре! Укхаза хIанз дукха я школаш, библиотекаш, йолаш я шоай техникум, долаш да шоай халкъа театр. Дукха ха ялалехьа цу гIалгIай юрта гонахьа хьалъергья мехкдаьтта приборий завод, барзкъаш тега фабрика, кхыйола промышленни предприятеш.

Къаьстта белгала да наьсархошта 1959-гIа шу. Цу шера цига хьалъе йолаелар электрифицированни инструментий завод. ГIалгIай мехка семилетках эггара хьалха хьалъеш йола, мехка а эггара йоккхагIчарех завод я из.

Цу хана денз ши шу даьннад. Наьсаренна йистте урагIдахад хургйолча завода гIовнаш. Къаьстта дика гIулакх да завод хьалъярца цхьана из хьалъеш бола говзанчаш а хьалкхувш хилар, къона болхлой класс хьахилар.

1959-ча шера завод хьалъе йолалуча хана цхьаккха а гIалгIашха волаш гIишлошъер вацар цига, цхьабакъда, дукха ха ялалехьа хувцаделар из гIулакх. Грознерча гIишлой организацешкарча эрсашха болча новкъосташа гIо дир. Укхаза завод юллача метте, вIашагIтехар каменщикаш, бетонщикаш, кхыбола специалисташ кийчбеш йола курсаш. ГIишлош хьалъяра балхаш дика довзаш болча наха чIоагIа къахьийгар нагирхошта уж говзалаш Iомаеш. Цу новкъосталах касттa доккха беркат даьлар. ХIанз заводе дукха ба гIалгIашха бола къона специалисташ.

Завода керттера корпус хьалъеш йолча Нохч-ГIалгIай совнархоза СМУ-11 1-ча участка начальника Сосламбенов Махьмада цIераш йоах дуккхача дикагIа болча болхлой. Царех ва къона коммунист Гойгов Асхьаб. Цо ше кIезига вувц: итт классера дийша ваьннав, шоллагIа шу да завод хьалъеш воалла, курсашка дийшад, каменщикалла Iомалуш болх баьб. ХIаьта хIанз 32 каменщик чувоагIаш йолча комсомольско-кагирхой бригада керте латт. Строительни институт дийша йистеяккха уйла я.

— Белгалдаккха деза,— йоах нов. Сосламбекова,— ер завод хьалъечара эггара дикагIа йола бригада Гойгова яр хилар. ТIехдика кхоачашду цо завод хьалъечара эггара бехктонхамера балхаш. Гойгова бригадацарча къонача каменщикаша Точиев Iумара, Могушков Махьмада, Мархиев Iийсас дуккха а тIехкхоачашъю шоай балха нормаш.

Башха дика нах Iомабаьб Наьсаре хьалъеча гIишлоша. Уж ба Аматов Къурейша бригадацара плотникаш, Тумхоев Бахьауддина бригадера бетонщикаш, Цечоев Махьмада бригадера болхлой.

Завод хьалъеш мара латтац. Касттa цу завода кердача цехашка болх бергболча наьха а уйла е еза. Из а диццалийтадац. Ростове электроприборий заводе деша бахийтаб дуккха кагий нах. Советски Эскаре гIулакх даь а баьнна цIабаьхка нах ба царех дукхагIбараш. Май бутт чакхбалалехьа хьалъяь йисте а яьнна, уж цIабоаггIашехь а кийча хургья царна дика квартираш, 100 сага лаьрхIа йола болхлой столови

ЧIоагIа дегаш гIоздаьнна тIайицар Наьсарера завод хьалъеш боахкараша ССКП XXII съезд гулъярах бола хоам. Съезда сийна, ханал хьалха, шу чакхдоаллашехь а завода хьалхара очередь болх бе йолаялийта дош деннад болхлошеи гIишлошъерашеи. Июль бутт чакхбоаллашехь а болх бе йолалургья инструментальни цех. Из атта декхар доацилга кхета а деш, балхаш тIехь-тIехьа сихагIа ду гIишлошъераша.

Денгара денга къахьегама овсарле лакхъелга, коммунистически хьисапе болх белга а дахилга а, вай парте XXII съезда доккхийча къахьегама толамашца накъа гIолга—иштта да къонача гIишлошъераша шоашта хьалхашка оттадаь декхар.

Болхлоша чIоагIа сий деш, лоархIаш ва завода директор коммунист Мальсагов Арсамак. Завод ше санна, къона ва цу хьалъеш латтача завода директор а. 28 шу мара дац цун. 1957-ча шера тIехдаьнна дика Омски машиностроительни институт йисте а яьккха, Нохч-ГIалгIай республике цIавера из. Шийх теша а тийша из болх шийга хьабаларах чIоагIа воккхий а веш, хьинаре къахьегаш ва къона инженер.

Наьсаре хинна уж доккхий хувцамаш, цхьан хана баьде, тоIабаь баьллача Нохч-ГIалгIай мехка хиннача хувцамех цхьа дакъа мара дац. Коммунистически партеи Советски правительстваи даиман йоакхо еш хиларах хиннад уж дика хувцамаш. Цу йоакхон бизза хамбеш долча нохч-гIалгIай халкъо совдоаккхаргда ший къахьегама хьинар шийгара доаггIаш дола дакъа лоацаргда вай мехка коммунизм хьалъяра.

М. ХАМХОЕВ.
(тха корр.)

Сурта тIа: Гойгов Асхьаба кулгалду каменщикий бригада.
З. ДЗАНГУБЕКОВА сурт.

Коммунистически къахьегама цIи лелаеш

Тха мехкдаьтта управлене тIехьтIехьагIа дукхагIа хулаш латт коммунистически къахьегама цIераш лелаеш йола коллективаш.

«Малгобекнефть» НПУ кхоалагIча промыслера коммунистически къахьегама коллектив яха цIи лелаеча тха 2-ча бригадо, Нохч-ГIалгIай республикерча берригача мехкдаьттахоша санна, чIоагIа къахьийгар дерригача дунен тIарча къахьегамхой дезача денна сийленца накъа яхара, мехкдаьтта даккхара ворхI шера план диъ шера кхоачашъелга Iалашдара.

ТIаийца социалистически декхар кхоачашдаь а ца Iеш, тIехкхоачашду тха бригадо. 1-ча Мае планал совгIа 220 тонн мехкдаьтта даккха лерхIаш хиннача бригадо, деррига балхаш лерттIа вIаштIехьа а даьха, планал совгIа 290 тонн мехкдаьтта даькккар.

Шоай болх дика барал совгIа дешаш а, шоай кхетам лакхбеш а ба бригадера къона болхлой. Дика ка а йоалаш сайрийнарча школе дешаш ба П. Колесников, П. Батыжев, В. Пименов. Дуккхача къамех нах ба тха бригадаца, бакъда, цхьа дезал санна, барт тайна коллектив я из.

Еррригача коллективо а чIоагIа сий деши дикагIа лоархIаши ба бригадацара воккхагIа вола оператор П. Колесников, операторащ Батыжев, Кузнецов, Бурдукаев, Шевченко, замерщица Анна Калмыкова.

Тахан 1-ча Мая гIозача дийнахь тхога майрра ала йиш я 1961-ча шера планал совгIа 800 тонн мехкдаьтта даккха оахош денна дош кхоачашдаь ца Iеш, тIехкхоачаш а дергда оаха, аьнна.

Х. САМПИЕВ,
мехкдаьтта даккхара мастер.

Лоаман колхозе—бIаьсти

Массанахьа гIолла шерра гIа боахаш йоагIа бIаьсти лоамашка а кхаьчай. Баьццара дувхар диййка кийчденнад лоамаш. Зиза теха латт хьуна хьачаш, кхораш, кхыбола сомаш. Iаьльмате хала да лоамий хозал кхыча хознеца нийсъе!

Дукха хеташ санна, кIезига моттиг йитай Iаламо Первомайски района ЖIайраха бодача наькъа.

Юрта хьал юхе мел вода хувцалу сурт. Первомайски районерча Шерипов Асланбека цIерахча колхоза жева, доахана къоарзъяьй лоам боса оагIонаш.

...Ер диълагIа шу да Шерипова цIерагIа колхоз вIашагIъелла. Из дукха ха яц. Цхьабакъда, дукха хIама хувцаденнад лоаман колхозе. Из къаьгга хьагу правлене чуйолча цIагIа йоаллача «Колхоза боахам дегIабара керттера хьокхамаш» яхача таблицага хьажача. 1958-ча шера бIаь бежани ялх бIаь устагIи мара хиннабац цига.

— Хьайбаш лелалар тха колхозе керттерча доакъоех цаI да,— яхаш дувц колхоза председатела Цицкиев Iаьлас.— ХIанз оаха кхоабаш 574 бежани 2700 устагIи ба.

Балха дика толамаш даьхад колхозерча хьайбаш леладераша. ДIадаха Iа цхьа бежан ца долийташ чакхдаьккхад цар. Из вIаштIехьдаьннад шортта доакъар Iалашдар бахьан долаш. Ала деза цу гIулакха хьажкIаша эггара чIоагIагIа дола новкъостал даьлга. Деррига доахан дерста, тоаденна долаш Iангара даьлар.

Семилетка кхоалагIча шера доккхий социалистически декхараш тIаийцад хьайбаш леладераша. Цар дош деннад паччахьалкхенга 580 центнер дулхи 1400 центнер шуреи йохка. Дояркаша лерхI хIара Iаттагара 1600 килограмм шура яккха, хIара бIаь Iатта тIехьа бIаь Iасилг кхеде.

Сийленца кхоачашду жIайрахоша шоай декхараш. Шура дIаялара хьалхарча квартала план 250 процент кхоачашъяьй, хIанзале паччахьалкхенга дехкад ши бIаь ткъаь итт центнер дулх.

Первомайски районе хьалхарча мугIаре латт Шерипова цIерахча колхозера доярка Ахриева Фадиман. Ялхайтта етт ба цо гIулакх деш. Шу доладеннача хана денз юкъера лаьрхIача Iаттагара 500 килограмм гаргга шура яьккхай Фадимана. Дика болх барца белгалбаьннаб доярκаш Тучиашвили Раиса, Ардова Цаца, иштта кхыбараш а.

Сийленца кхоачашду шоаш тIаийца декхараш жа леладераша а. Жа леладеча ферма заведующе Кушттов Абукара цIи йоах массехк жа Iуй. Масала, жа Iуно Буружев Ювсапа дош деннадар бIаь жийна тIехьа 120 Iаьхар хьалкхебе, аьнна. Цун Iулацара жа дехка довла доахк. ХIанззе а гуш да нов. Буружева ший декхар кхоачашдергдолга.

— Кхоачаш цхьа шу а даьннадац тха колхозе хьакхарч лелаю ферма вIашагIъелла,— йоах зоотехника Льянов ТIахIира.— Оаха ийцаяр 28 хьакхий хурск. ХIанз ферме 217 хьакха я. Колхоза боккха пайда лу хьакхарч лелаяро. Ший дезалца хьакхарчашта гIулакх деш ва Мазлоев Сосламбик.

БIаьстан балхашта дикача кийчонца накъа баьхкаб колхоза механизатораш (тракторни бригада бригадир Матиев Асхьаб). Алханчуртски аренашка бархI бIаь гектар лаьтта да Шерипова цIерахча колхоза. ХьажкIашкара дIа мел иккха культура дIайийнай, хьажкIаш дIаера эшар кийча да.

ДIадахача шерашка эшаш хинначул дуккха а дукхагIа доакъар укх шера Iалашде деза колхозерча хьайбашта. Духхьала йол 2000 тонн езаргья. Из гIулакх дика кхетадеш бола механизатораш хIанззе а йол кьакха арабовла кийча ба. Сенокосилкашта ремонт яь яьннай, кхоачам хиллал Iалашдаьд йолхьангаш, шодаш. Ха хьа маэттантехьа мантал хьакха болалургба колхозникаш.

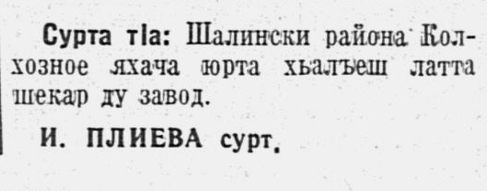
Массанена а ховш да колхоз экономически чIоагIагIа мел хул, колхозникий вахара хьал тоалулга. 1958-ча шера 665 эзар сома (къаьнара ахча) пайда хилар Шерипова цIерахча колхоза. ДIадахача шера лоаман колхоза пайда цхьа миллиони 630 эзари сом бар! Шин шера кхозза гаргга дегIабенаб колхоза боахам.

Юрта бахача наьха хIаране цIагIа электрически лампаш йоаг, юрта шоай библиотека, тикаш я, хьалъеш латт керда клуб.

...Дуккха а бIаьшераш даьннад ЖIайрахара гIала ягIа. ГIалгIай историе памятник чIоагIа лораду жIайрахоша. ХIара деза цIей долча хана гIалий тIа цIе байракх йогI. Хьалхара Май дездеш йоккха цIе байракх ягIа хIанз къаьнача гIала тIа. БIаьстан цIейна доккхий къахьегама совгIаташца накъа йоагIа лоаман колхоз.

Коммунизм хьалъеш долча советски наьха вахара белгалонаша къон даьд «кIейденна» лоамаш.

Х. МУСТАФАЕВ.

1 Мая толамца накъа бахара шерра социалистически яхь а йоаржаяь, хьинаре къахьегаш ба Совнархоза гIишлоши гIишлоний материалаши еча управлене чуйоагIача СМУ-8 болхлой. Бахача наха мамогга дукхагIа гIишлош хьалъеш ба уж.

ГIишлош хьалъераша дош деннадар 1 Май тIакхоачаш 24 квартира йола 3 цIаи 16 квартира йола цхьа цIаи хьалдаь йистедаккха.

Шоаш денна дош толамца кхоачашду цар. 24 квартира йола цIа хIанз йистедаьнна латт.

Нов. Алексеев начальник волча участка коллективо хьа а даь, бахача наха лаьрхIа кийчдаьд 1 Май тIакхоачаш 8 квартира йола 1, 16 квартира йола 1, 24 квартира йола 4 цIа.

Уж цIенош хьалдеш шоай низ а хьинар а ца кходеш къахьегаш яр тIеххьара балхаш кхоачашдеш хинна нн. Т. Сотникова, С. Шальникова, П. Рыльцева, Н. Титова, Н. Вахтина кулгалду бригадаш.

Иштта дика болх беш ба плотник И. Жидаев, столяр И. Петрачук мастер Б. Побежилов, кхыбараш а.

Сурта тIа: городе Грозне Окружной улицагIа селхан хьалдаь даьнна 24 квартира йола цIа.
И. Плиева тексти сурти.

Юртах промышленни центр хургья

1961 шера бехктокхаме декхараш латт совнархоза 3-ча строительно-монтажни управленена хьалхашка. Ер шу вай республика Колхозное яхача юрта дуккха йоккхий предприятеш — шекара завод, панельни цIенош ду комбинат, теплоэлектроцентраль, «Продмаш» яхача завода металлоконструкцецех, дуккха а кхыдола промышленнии культурно-бытовойи гIирсаш хьалдаь йисте а даьха уж эксплуатаце дIалу шу да.

ССКП XXII-ча съезда сийленца накъа яха социалистически яхь а лаьца, 1961 шера гIирсаш дареи монтажнии балхий план ханал хьалха, 25 декабрь тIакхоачаш, кхоачашъе чIоагIо яьй управлене болхлой коллективо.

ССКП XXII съезд хьаелла ди тIакхоачаш шекара заводи Шаьлара ТЭЦ-и йисте а яьккха, эксплуатаце дIаяла лерхI оаха.

Дерригача дунен тIара къахьегамхой барт-цхьоагIон деза ди — 1 Май дезду республика керда промышленни центр юллача болхлоша къахьегама кердача толамашца.

Монтажни балхаш деча болхлоша цхьоалагIча квартала план 101 процент кхоачашйир, дика толамаш даьхад производственни план 135 процент кхоачашъяьча нн. Куликовеи Евдокимовеи кулгалдеча плотникий бригадаша, производственни план 115—120 процент кхоачашъяьча нн. Халадова, Симончика, Вахидова бетонщикий бригадаша, нов. Воробьева бригада монтажникаша, Серазетдинова бригада штукатураша, кхычар а.

Хьинаре къахьег Халадов Ширване хьалхе лелаеча бетонщикаша. Поселкерча промышленни объектаашта лаьрхIа водозаборни сооруженеш ба уж. ЧIоагIа сихденнад шекара завод хьалъеш ду балхаш, къахьегаш керттера корпус еча. ГIишлошъераштa хов ССКП XXII-гIа съезд хьеллача дийнахь завод яь йистеяккха езилга.

Ши шу хьалха Шалински района Колхозное яхача юрта завод ергйола болхлой баьхкача яьсса моттиг яр, хIанз йовзаргйоацача яьннай из. БIарчча болхлой поселок хьахиннай цига. Поселке я 8 шера школа, кхачан товараш дохка магазин, медпункт, даа хIама кийчдеш ду деррига балхаш механизированни а долаш 160 моттиг йола болхлой столови. Шекар ду завод, йоккха дулха комбинат, ТЭЦ, дахчан хIамаш ю, аьшкабетона конструкцеш ю кхыйола заводаш юкъейолхача промышленни база корпусаш урагIйолхаш латт. Мархкал бу бетонни заводи аьшкабетона конструкцеш ю заводи а йолаш, царех цхьаяраш болх бе йолаеннай.

Дубай-Юрта юххе, лоамашта кIалхарча хозача моттиге хьалъе йолаяьй цементни завод. Керттерча цехий лард йоллаш латт. Укхаза а хьалъяьй дукха заводаш: селикатни, кирпишкий, минеральни, боамбе, кIир йоаккха заводаш, кхыйола промышленни объекташ.

ЧIоагIа дегIабена юрта боахам бола Шалински район вай республика промышленни центрех цаI а хинна дIаоттаргья. Даьр дукха да, цхьабакъда де дезар кхы а дукхагIа да. Вай Даьхе йIаьхегIа хилийтара, советски наьха вахар тоадара шоай низ кхо ца беш къахьег управлене болхлоша. Сийленца накъа баьхкаб уж таханарча денна.

М. КОСТЮК,
Совнархоза СМУ № 3 партбюро секретарь

Сурта тIа: Шалински района Колхозное яхача юрта хьалъеш латта шекар ду завод.
И. ПЛИЕВА сурт.

ХIАРА ДИ ТIЕХЬАГIА ХУВЦАЛУШ...

Грознена дукха гаьна йоацаш улл Грозненски районера Первомайское яха юрт. Юрта бахача боккхийча наха дика дага йоагIа Васильев отараш оалаш хинна шоай юрт, дика бовз царна хIара ди тIехьа дегIайоагIаш, тоалуш, хозлуш цо хьабена никъ.

Советски Iаьдал эттача хьалхарча шерашка Первомайске лоацца ши улица хиннай. Юххьанцара дешар хьеха цхьа школа хиннай. Школа чу илла цIенош, шиъ мара класса лаьрхIа цIа а доацаш зIамига цIенош хиннад. Дерригаш а юрта дагIаш 40—50 цIа мара хиннадац.

Ши-кхо километр гаьна Къаьнара промыслаш хиннача ухаш кара кхихьад юртарча наха мела хий, хIаьта дIайийнача хIамашта хий тохилга-м вIалла дата доха дезаш а хиннадац.

Наха дарба де моттиг а, е кхыметтел цхьаккха лор а хиннавац юрта, хIаьта электрически сердал, радио, клуб, иштта кхыдараш санна дола, уж ца хилча таханарча советски сага ший вахарах вахар а ца хета хIамаш-м дувца а эшац. Цудухьа дукха дашха ца эшаш дика ховш да къахьегамхой вахара хьал а лохача боарам тIа хиннилга.

— Сиха дегIая йолаелар тха юрт вай мехка коллективизаци чакхъяьннача шерашка, къаьстта ткъаь иттлагIа шераш долалуш,— йоах Советски Iаьдал далалехьа денз шоай юрт дика дагайоагIача, хIанз юрта Совета председатель йолча Тупицина Мария Васильевнас.

Цу шерашка дукхагIа нах тIа а ухаш баха хайшаб цига, хIаьта 1 Май аьнна цIи а йолаш колхоз вIашагIъеллай. Алханчуртски канал диллачул тIехьагIа юрта хий чудилла вIаштIехьдаьннад, сомий бешамаш, баьца дааpаш а кхыйола культураш а лелае баьннаб юртара къахьегамхой. Хьалъяьй юрта школа, амбулатори.

ЧIоагIа дегIаенай Первомайское Даьхен Сийлахь-боккха тIом дIабаьначул тIехьагIарча шерашка. Хьалха баьхачул ткъоазза дукхагIа нах Iайнаб юрта.

ХIанзчул ткъаьитт шу хьалха хинначох цхьаккха хIама а дисадий-хьогI аьнна хеталуш хувцаденнад Первомайское яхача юрта сибат. Юртагахьа дIа тIа водаш дикка шунна дIагарга гIертача а халла мара цIа бIарга ца гуш сомий гаьнаш я юрта, къаьстта хоза хет юрт хIанз, гаьнашта зизаш техача хана.

1100 гаргга цIа дах Первомайске. Юртарча йоккхийча йIаьхача улицех дIаволавелча дог гIоздоаккхаш хоза хьалдаь сомий гаьнаша, комсаша къайла а даьха дагIа цIенош да, хIаьта улицашка асфальт йилла гIаш нах лела наькъаш да, хIаьта цхьайолча улицашкара наькъаш хIанз дика тоадеш а латт. Къаьстта хоза тоаяьй центральни улица.

ХIанз Первомайское 11 шера деша школа я, амбулатори, 120 бера лаьрхIа детсад, бани, радиоузел, стадион, халхара площадка я. Ши шу хьалха хьалъяьй юрта йоккха клуб 600 моттиг я цу чу, бакъда 4000 саг вахача Первомайскена цхьайолча хана кхоачам хилац цунах, къаьстта ахкан хана. Цудухьа 1000 сага лаьрхIа ахканара киноплощадка хьалъяьй первомайцаша.

Клубе хIара денна хьахьокха киной, юртарча самодеятельноста низаца увттаду концерташ, каст-каста хула сакъердаме вечераши хинна ца Iеш вай республикерча театрий а, хIаьта иштта вай мехкарча кхыча городашкарча театрий а коллективаша увттаду концерташ, спектаклаш а гу первомайцашта шоай клуба сцена тIа. Иштта дукха ха йоаццаш клубе концерт оттадаьд Ленинградерча эстрада артисташа.

Юрта бахача наьха вахара хьал тоадалар хьахьокх юртарча дуккхача цIенош тIа ягIача радиоприемникийи телевизорийи антеннаша. Наьха цIеношка радио, электрически сердал я, хIаьта соахка денз чуюллаш латт газ а.

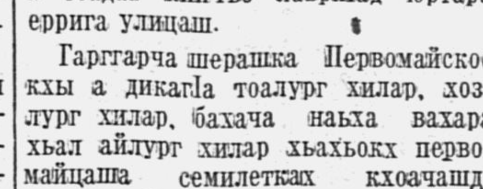
Первомайске баха дуккха дукхагIа бола нах шоай юртарча 1 Мая цIерахча колхозе къахьегаш ба. Дукха еза царна шоай колхоз. Из царна дукха езара бахьанаш дукха дашха ца эшаш хьахьокх цу колхоза хадданза дегIабоагIача дуккха доакъош долча боахамо.

ЧIоагIа доккхал а деш дувц первомайцаша шоай юрта тайп-тайпара балхаш деча специалистех. «Оахош, тхоай цIагIа хьалкхебаьраш», оал цар шоай юрта деша а баьгIа цул тIехьагIа техникумаши институташи а яьха колхозе юха цIа а баьхка болх беча шоай юртахоех. Царех ба хьехархо П. Сухаруков, медфельдшер П. Ковалева, колхоза керттера агроном Е. Пелих, зоотехник М. Еремкина иштта кхы дуккха бараш.

Первомайское яхача юрта кхоане а я дог гIоздоаккхаш. Гаргтарча хана юртарча дерригача цIеношка газ йилла яккха лаьрхIад, хьалъеш латт юрта йоккха тика, 200 моттиг йола детясли, 35 моттиг йолаш стационарни больница, хIаьта иштта бахача наха шоаш хьалдеш латт юрта 200 совгIа керда цIенош. Цул совгIа дуккха гаьнаш а етIа, наькъаш а тоадаь кийчъе лаьрхIад юртара еррига улицаш.

Гаргтарча шерашка Первомайское кхы а дикагIа тоалург хилар, хозлург хилар, бахача наьха вахара хьал айлург хилар хьахьокх первомайцаша семилетках кхоачашде лаьрхIа тIаийцача декхараша.

С-Г. КОТИЕВ.

КХОАНЕ ГУШ

★ ★

Ах шера план 5 бетта кхоачашъергья

Даьхенна мамогга дукхагIа шуреи дулхи далара чуийнна къахьегаш ба Наурски района «Терский» яхача совхоза кхоалагIча отделене № 1 йолча шурий-товарни фермера къахьегамхой. Хьалхарча кварталера шура яккхара план 112 процент кхоачаш а яь, апрель бетта кхы а дукхагIа шура яьккхай дояркаша шоаш деттача доахангара. Ше деттача доахах хIара Iаттагара шу доладелча денз 20-ча апрелага кхаччалца йолча хана 1034,5 килограмм шура яьккхай доярка Симонова Лидияс, хIаьта доярка Мартыненко Иринас — 955,9 килограмм. Иштта дика леладаьд шоай балхаш укх шера хьалхарча биъ бетта Гмырина Прасковьяс, Таратухина Марияс, иштта кхычар а.

Берригаш а тха ферме 78 етт ба. Царех ахаш мара хIанзарчоа дехкадац. Доахана шура тIатохаргйола керттера никъ уж дика кхоабилга, царна гIулакх дика делга долга а ховш, шоай еррига торонаш гуча а йоахаш, царех бизза пайда эцаш ба фермера къахьегамхой.

ХIара Iаттагара шера 2650 килограмм шура яккха езаш яр ферма план, цхьабакъда, шоай торонаш тахка а техка, вай парте XXII съезда сийна тIаийцача социалистически декхарех ферма дояркаша дош деннад семилетка укх кхоалагIча шера хIара Iаттагара 3000 килограмм шура яккха. ХIаьта дикагIа болча дояркаша Л. Симоноваси И. Мартыненкоси дош деннад хIара Iаттагара 3700 килограмм яккха.

Хьалхарча кхаь беттеи апрель бетта 25 дийнахьеи яьккхача шуро хьахьокх тIаийца декхар цар сийленца кхоачашдергхилар. Дерригача дунен тIарча къахьегамхой дезача ден — 1-ча Мая сийна шерра социалистически яхь а йоаржаяь, къаьстта дика толамаш доах коллективо апрель бетта.

Дунен тIа эггара хьалха космически аренашка а ваха, Лаьттанго а баьккха советски саг Ю. А. Гагарин маьрша юха лаьтта варах дегаш гIоздаьннача тха коллективацарча къахьегамхоша дош деннад доахангара шура яккхара ах шера план 5 бетта кхоачашъеи планал совнагIа дукха езача Даьхенна 12 тонн шура ялеи. Иштта дош деннад цар шера лаьрхIа йола шура яккхара план цхьоагIча декабре кхоачашъе а.

Совхоза эггара дикагIа йола ферма, аьнна, цIи тиллай тха фермах.

К. ИВАНЧЕНКО,
ферма воккхагIа вола скотник.

★ ★

Шерра дегIайоагIаргья халкъа образовани

Шерагара шу массаза доал тоалуш хьайоагIа вай республика. Тоалуш а чIоагIлуш а ба боахам, сихха дегIайоагIа культура а халкъа образовани а. 401 школа я хIанз республике, деша дагIаш нохчех, гIалгIаех, эрсех, кхыча къамех дола 130 эзар бер а долаш.

Алхха 1961 шера халкъа образованега дIадахийта хьожадаь ахча 21 миллион сом да. 1960 шера хинначул 24 процент дукхагIа да из.

Вахарцарча школа бувзама хьакъехьара Закон кхоачаш а деш, цхьайтта шера дешача школашка деша багIа кагирхой къахьегама кийч а беш, дийша баьннараштa аттестаташ луча ханна квалификационни тешалаш а лу цар комбайнера, тракториста, токара, слесара, кхы тайпа говзалаш Iомаяь хиларах.

1961—1962 дешара шера денз районни партийнии советскии органашца дага а яьнна, ворхI шера дешаш йолча 40 школах бархI шера дешаргдолаш школаш е лаьрхIад просвещене министерства.

БархI шераи цхьайтта шераи дешача школашка материальнии дешареи база чIоагIъяр духьа цигара дахчах, аьшках хIамаш яра, барзкъаш тегара говзалаш Iомаеш йолча мастерскешка 1961 шера дукхагIа хулийтаргья станочни оборудовани, столярнии слесарнии верстакаш, оатхалаш, физика, хими, биологи Iомадара эша оборудовани, кхыяраш. Школашка кхоачаргья 700 слесарнии столярнии верстак, металли дахчеи хьокхаш йола 100 станок, 150 барзкъаш тега машин.

Цу белгальъьча школел совгIа, къаьстта бIаргашдайнача, кIеззига мара хIама бIарга ца гуча, къораметтазача, хIаьта иштта хьаькъала тIехьа латтача а бераштa лаьрхIа кхы а 3 школа-интернат вIашагIъеллай. Пехкаш дика унахцIена йоацача бераштa яхка хьун-санаторни школаш я вай республикерча лоаман хозача моттигашка Первомайскеи Веданеи.

Школаш эргайоахаш болча дукккача хьехархошеи школай кулгалхошеи кIезиг-дукха кердача тайпара болх бара йола опыт Iомаяьй.

3 эзар дешархо хьалкхевеш 15 школа-интернат я вай республике. Царех нохч-гIалгIай мехкараштa лаьрхIа вIашагIъеллача 4-не чу дешаш 445 йоI я. Массане а къоабалъеш тIаийца а республикерча наха чIоагIа дика хеташ а я школаш-интернаташ. Шерагара шу массаза доал дукхагIа хургья уж.

Укх шера мехкараштa лаьрхIа Наьсарен-Вокзалеи Советское яхача юртеи хьаелла лаьрхIад школаш-интернаташ, мехкарий чуэца шеръергйолаш я Веданареи Урус-Мартанареи школаш-интернаташ. Цу гIулакхашта лаьрхIа Наьсарен-Вокзале хьалъеш я чуIе 300 моттиг йола корпус, столови, дешара корпус, хьехархоштеи воспитателаштеи чуIе цIенош, Ведана хьалъеш я 400 моттиг йола дешара корпуси 300 моттиг йола чуIе корпуси, Урус-Мартане хьалъеш латт, 300 моттиг йола чуIе корпуси хьехархошта чуIе цIеноши.

Школашта-интернаташта лаьрхIа йола уж еррига объекташ хьалъеш йолча «Чечингстрой» трестои Совнархозои шоай деррига низаш оарцагIдаха деза оттаяьча ханашка уж йистеяхара.

Укх гаргагIарча 1962—1963 шин шера республика городашкеи районашкеи кхы а хьалъе лаьрхIад хIаране чу 210 а 300 а моттиг йола чуIе 16 корпус.

Вай зIамига гражданаш — деша даха ха йоаца бераш хьалкхедеш дуккха детсадаш я. Ерригаш а 136 детсад я республике, царех просвещене Министерствана чуйоагIаш 49 я. Ерригача детсадашка хьалкхедеш да деша даха ха йоаца 8 эзар гаргга бер. 1961 шера кхы а хьалъергйолаш я 850 моттиг йола 8 детсад.

Нохч-гIалгIай къамех бола хьехархойи воспитателаши кийчбара сийлахь а бехктокхаме а декхар дика кхоачашду 600 совнагIа саг деша вагIача Нохч-ГIалгIай педагогически училища. Укх шера педучилище дийша варгва юххьанцарча классашка хьехаргдола 106 къона хьехархо.

Цул совнагIа, дукхагIа бараш юрташкара а болаш итт класс яьккхача кагирхоех 260 саг ва цигарча курсашка шоай дешар лакхдеш.

1961—1962-ча дешара шера педучилище дешараш дикка дукхагIа хургба.

Деша хьаэцаргва 500 керда студент. Шерагара шерага чIоагIлу Нохч-ГIалгIайчен школай материальни база. Укх шера болх бе йолалургья 8860 дешархочоа лаьрхIа хьалъяь керда 17 школа, школа-интернаташка деша багIача 1800 сага чуIе 6 корпус. Вай лакхе хьоахаяь гIишлош хьалъяра паччахьалкхено хьахийцад 5390 эзар сом ахча. Гарггарча 1962—1963 шерашка хьалъе лерхI 13 480 сага лаьрхIа 28 школа, 25 200 кв. метр чуIе моттиг йола 16 корпус.

Уж декхараш дика кхоачашдергхилар шеко йоацаш да.

Н. ДЕМУШКИН,
Нохч-ГIалгIай АССР просвещене Министра заместитель.

★ ★

Совхозаш чIоагIлургья

ССКП ЦК январски Пленумо бaь соцам вай мехка юрта боахама берригача болхлой программа я.

Цу Пленуме юрта боахама кертера дешаш дувцаро, Н. С. Хрущева даьча кIоарга чулоацам болча къамаьло долаш дола кхоачамбоацараш гучадаха а, лаьттанцареи хьайбаехи йоала продукташ дукхагIа яхара хаьдда дола наькъаш къоастаде а йиш хилийтар.

ХIанз бахача наха ди тIехьа дукхагIа тайп - тайпара кхачан продукташ эшаш хиларга хьежжа чехкка дегIабоалабе беза юрта боахам. Нохч - ГIалгIай республика юртбоахама производство дегIайоалаяра, юрта боахама продукташ дукхагIа яхара а кийчъяра а йоккха торо я.

Укх тIеххьарча шерашка лоархIамболлаш хувцамаш хиннад Нохч-ГIалгIайчен совхозни производство дегIайоагIаш. ХIанз укх сахьата РСФСР-а совхозий Министерствана чуйоагIа совхозаш 25-та кхоачаш дукхагIа хиннай, царех 3 плодопитомни а йолаш. 444 эзар гектар лаьтта да царга, царех 211 эзар гектар оахеи, 173 гектар цонаш, даьгIенаш йолаши а долаш.

Балхашта механизаци яро, болхлой говзал хадданза лакхъяро, лаьттанца а хьайбай боахаме а деча балхий культура лакхъяро республика совхозашка къахьегама овсарле лакхъяьй.

Производства торонаш гуча а йоахаш, царех кхетамца пайда эцаш, продукцега дIадодар лохде керда наькъаш лехаш совхозаш я вай.

Ялат дукхагIа даккхара юкъе доккха дакъа лаца доагIа республика совхозаша. Нохч-ГIалгIайчене ялата юкъе керттера моттиг лоац хьажкIаша, цунца дувзаденна да дIахо а юртбоахама производство лакхъелта. Цудухьа къаьстта терко е еза хьажкIий. ХьажкIаш дукхагIа дIае а тектара тIара 45—50 центнерал кIезигагIа хургйоацаш фуалъяьха хьажкIаш яха а еза.

Цул совгIа, доакъара лаьрхIа дIае еза хьажкIаши шекара свеклаи. Цу культурай эггара дукхагIа хул доакъара единицаш.

1960 шерарчул укх шера совхозашка дулх 30 процент, шура 18 процент дукхагIа яккха еза, фуаш 23 процент дукхагIа гулде деза. Цудухьа укх гаргарча цхьаншин шера дахка жа 55—60 процент дукхагIа дебаде деза. ХIара бIаь бахкача жийна лаьрхIа 105 Iаьхар кхебелга вIаштIехьдаккха деза.

Шура дукхагIа йоаккхача кертерадар да дахка доахан дебадар. Цудухьа мамогга дукхагIа дебаде деза уж. Дахка доахан тIера доахараш, ца а доагIаш уж брак деш дулха дIателараш бехктокхаме оза беза.

Дахка доахан махулла кIезигагIа Iахара дусилга Iалашде а къона, кагий доахан довш хиларца хаьдда къовсам лоаттабе а беза. Укх шера бахка хIара 100 етт лаьрхIа 95 Iаса кхеделга чакхдаккха деза.

Бахача наха эша кхачан продукташ дукхагIа хилийтара боккха хьаст а совхозашта кхы тIа йола йоккхий доходаш а хулаш гIулакх да Iамашкеи хий соцадаьча моттигашкеи чкъаьрий леладар. Долаш долча Iамарчех нийса пайда эце, дукха керда чкъаьрий даха йиш хургья хIара шера. Цудухьа деррига Iамарч цIенде, цар чу чкъаьрий доладе, уж кхаба, шоай ханнахьа лувца деза. Iамарч лорадергдолаш ха оттаде деза.

Къахьегама овсарле чIоагIIа лакхъеш дола хIама да Iилманеи техиканеи гучаяьнна керда говзалаш, Iилмо маяххара оттаяь лаьтанцарча балхий система юкъейоалаяр, боахама доакъош мадоагIIара дIанийсдари царна хIара боахамерча хьалашка хьежжа специализаци яри. Из тайпа специализаци ергья совхозашта.

З. ТОНГИЕВ,
Нохч-ГIалгIай АССР совхозий управлене начальник.

ССКП Нохч-ГIалгIай обкомеи Министрий Советеи

Кхьча яьнна хьажкIаш дукхагIа яхара Еррироссийски социалистически яхье йоалача механизированни звеношта юкъе 1961-ча шера Нохч-ГIалгIай республикерча колхозашеи совхозашеи дакъа лацара дош дийца а дийца, ССКП Нохч-ГIалгIай обкома бюроси Министрий Советои соцам баьб:

Парте райкомашта, райисполкомашта, профсоюзнии комсомольскии организацешта, совхозийи колхозийи кулгалхошта дIахойталда ССКП ЦК РСФСР гIолларча бюроси РСФСР Министрий Советои:

а) 1961-ча шера колхозашкеи совхозашкеи гектара тIара 50 центнерал дукхагIа кхаьча яьннача фуалъяьхача хьажкIий яккхара механизированни звеношта юкъе Еррироссийски социалистически яхь оттае, аьнна, Ставропольски края Карл Маркса цIерахча совхоза Т. П. Денисенко звеноцарча механизаторий инициатива могаяьлга;

б) кхаьча яьнна фуалъяьха хьажкIаш дукхагIа а яьха, Еррироссийски социалистически яхье котбаьнна механизатораш-хьажкIаш лелаераш дикалца белгалбахар духьа, звено членашта «РСФСР дикагIа вола хьажкIаш лелаер» яха наькха тIа йоаллаю значок а луш 100 хьалхара премии, звено членашта иштта из значок а луш 200 шоллагIа премии оттаяьлга.

Хьалхарчарех цхьацца преми 800 сомеи шоллагIчарех цхьацца преми 500 сомеи я. Цу премешта меттел цу маьха совгIаташ дала а йиш я.

в) Къилбаседа Кавказе (Дагестанагара дIаиккхача) 200 гектарал кIезигагIа доацача лаьттах хIара гектара тIара 65 центнерал кIезигагIа ца йоахаш кхаьча яьннача фуалъяьхача хьажкIий яьккхараштa хьалхара премии 200 гектарал кIезигагIа доацача лаьттах хIара гектара тIара 60 центнерал кIезигагIа ца йоахаш кхаьча яьннача фуалъяьхача хьажкIий яьккхараштa шоллагIа премии хьожайойла, аьнна, оттадаьлга.

ССКП обкомашеи крайкомашеи, автономни республикай Министрий Советаша, крайисполкомаша, облисполкомаша хьачу а лийя, 1961-ча шера декабрь бетта 31-ча денал тIехьа ца доалийташ яхье котбаьннараштa премеш дIахьожаю РСФСР Министрий Совето.

ССКП райкомаш, райисполкомаш, первични партийни, профсоюзни, комсомольски организацеш, колхозийи, совхозийи кулгалхой декхарийла болба кхаьча яьнна фуалъяьха хьажкIаш дукхагIа яхара оттача Еррироссийски социалистически яхье шерра дакъа лаца а, юртбоахама Iилманеи дикагIа йолча опытаи гучаяьнна говзалаш массанахьа а балха юкъе йоалаелга Iалашде а.

Цу гIулакха, из де йиш йолча моттигашка, хIанз йолаш йолча механизированни звеной кIийлен тIа йоккхагIа йола звенош хьайойла, кхаьча ялийта цар хьажкIаш дIаювш дола лаьтта 200 гектарал кIезигагIа а хургдоацаш.

«Грозненский рабочий», «Ленина некъ», «Сердало» яхача республикански газетий редакцеш а, моттигашкара кепайоазув а, радиовещании телевидении а декхарийла йойла кхаьча яьнна фуалъяьха хьажкIаш дукхагIа яхара йола механизированни звеной Еррироссийски яхь мишта лел даиман дувца.

Массане сий ду Хасмахъмада

Дукха гIалгIайи нохчийи ба хIанз Казахстанерчеи Киргизерчеи юртбоахаме а промышленни предприятешка а къахьегаш. ЧIоагIа дакъа лоац цар ССКП ЦК январски Пленума решенеш кхоачашъяра шоаш къахьегача коллективашца цхьана.

Киргизерча Фрунзенски областа Чуйски районе я шекар деш йола завод. Дика къахьийгад завода коллективо укх шера хьалхарча квартале — продукци арахецара план 142 процент кхоачашъяьй. Дуккхача къамех бола нах ба заводе болх беш. Бартцхьоагlо йолаш къахьег цар. ХIаьта укх шера йола валови продукци арахецара план 28-ча декабре кхоачашъе а лаьрхIад цар.

Завода сийлен Доска тIа хьалтеха доал Мочиев Хасмахьмада сурт. ХIара сменах йола балха нормаш дикка тIеххкоачашъю дежурни слесара нов. Мочиева. Дукха беза цунна ший болх. ХIаьта къонача специалисташта чIоагIIа новкъостал а ду Хасмахьмада, махулла дикагIа шоай болх царга Iомабайтара.

Ше дика къахьегарал совгIа еррригача завода болх тоабара а чIоагIIа дакъа лоац нов. Мочиева. Дукха тайп-тайпара рационализаторски предложенеш тел цо. Эрсий, киргизаш, гIалгIай, нохчий, иштта кхыча къамех бола нах ба тха заводе къахьегаш, йоах Хасмахьмада. Оаха массане а тхоашта хьалхашка оттадаьр цхьа декхар да — махулла сихагIа а дикагIа а парте январски Пленума решенеш кхоачашъелга.

Р. НАУРБИЕВ.

САГА УНАХЦIЕНО ЛОРАЯРА

Коммунистически партеи Советски паччахьалкхени лоархIаметIарча декхарех цаI да сага йоакхо елга.

Партеи правительстваи денна халкъа унахцIено лораяра еш йола йоакхо кхоач Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхошка а. Вай республикерча хIара сагага мах боацаш, массанахьа, мичча хана кхоачаргдолаш да медицински новкъостал.

Вай республике болх беш 1260 лор а 3,5 эзар гаргга юкъера медицински болхло а ва. Бахача наха юкъе хIара 752 сага цхьа лори хIара 252 сага юкъерча медицински цхьа болхлои кхоач.

1961 шера вай республике унахцIено лораяра гIулакхашта хьожадаь ахча 15,8 миллион сом гаргга да. Ялх эзарнега кхоачаш дукхагIа хургда дарбаш деча моттигашкара маьнгеш. Новая Катаяма яхача поселке хьалъяь дика поликлиника я, чулатташ кердагIа йола медицински аппаратуреи дарбан учрежденешта лаьрхIа кийчъяь мебельи а йолаш. Цамогаш хинна нах цига чуийбе болалургба медицински болхлой.

Кастта Октябрьски районе хьаелларгйолаш я детясли. ТIаккха ноаношка йиш хургья цига шоай бераш дIачудала а района общественни вахара юкъе дакъа лаца а.

Укх шера шоллагIча квартале Курчалой хьаелла лаьрхIад больница. Цо йиш хулийтаргья районе бахача наха медицински гIулакх дикагIа де.

Бераш ду керда цIа хьаделларгда 1961 шера Октябрьски районе. Цига хургья керда медицински аппаратуреи хIанзара оборудовании.

1961 шера комбинированни вакционаца дукха маьхий детта дезаш я дарбан учрежденеш дифтери, коклюш, столбняк яхача лазараштa духьала. Дикка кIезигде дезаш да ченна дула лазараш.

Укх гаргарча шерашка къаьстта чIоагIа уйла тIайохийтаргйолаш я кхайкораца лоаттабеча къовсама.

Вай республикера унахцIено лораяра органаш массанахьара уж лазараш гучадахара тохкамбе йолаеннай. Кхайкор дола нах больницашка чуэцара маьнгеш дукхагIа хулийташ да. Укх тIеххьарча шин шера дикка дукхагIа хиннад уж кхайкор долча наьха больница, санаторий, юрта районашкарча больницашка отделенеш хьаелларца.

ДIаихача шерашка а санна, кхайкор долча наха амбулаторни хьалашка мах боацаш дарбаш дара вай республика унахцIено лораяра бюджета тIа кховзткъе кхойтта эзар сом совгIа ахча хьожадаьд. Ахча дукхагIа хьахийцад кхайкор долча наха больницашка а санаторешка а буача кхачанна лаьрхIа.

Наха медицински гIулакх дара эггара лоархIамегIа вар участкови лор ва. Цхьабакъда, болх геттара дукха хул участкови лорий. Цар болх аттача баккхара, поликлинически участкаш йийкъа а йийкъа, цамогаш бола нах кIезигагIа тIаийбе безаргболаш гIулакх дергда.

УнахцIено лораеча болхлой декхар да кхашка къахьегаш болча болхлошта даим, чIоагIIа гIулакх делга. Керттерча дакъе из гIулакх тоалургда ше къаьстта лорий новкъостал шердарца а колхозаштеи совхозий болхлоштеи из гарга доаладарца а. Цу гIулакха районашкара больницаш кадрашца чIоагIъе а царга гIолла деррига медицински новкъостал сихха хургдолаш цар болх вIаштIехьбаккха а беза.

Моттигерча Советий исполкомашцеи санитарни активисташцеи цхьана медицински болхлоша къовсам лоаттабергба нах кхачан продукташца, молача хица дика Iалашбар духьа, нах баха моттигаш хозъяр, банеш хьалъяр, унахцIеначa а кхайкор доаллача а бераштa детяслеши детсадаши хьалъяр духьа.

А. ДАГАЕВА,
Нохч-ГIалгIай АССР унахцIено лораяра министр.

ДукхагIа дIайогIа сомий бешамаш

Тхьовра денз комсийи сомийи бешамех тоабенна мохк лоархIаш я Нохч-ГIалгIайче.

КIаьда Iа, хьаьна лаьтташ, шортта йIовхал, хиш дехка дуккха лаьтташ, кхоачам хиллал делхаш догIаш хиларо йиш хулийт хиш ца дехкача лоаман районашка а тешшаме хьувкъаргболаш дуккха сомаш кхебе.

Республике керда хьахулаш латт йоккхий сомий бешамаш. ХIанз Грозненски плодоовощной совхоза 600 гектар совгIа сомийи комарийи бешамаш я. 22 эзар центнер совгIа сом беннаб цо 1960 шера. Iалаьмате дика сомий бещ кхеяьй Ассиновски совхоза къахьегамхоша а. Дика сомий бешамаш я Сунженски района колхозий.

Республике кхы а дукхагIа шеръеш я сомий бешамаш ССКП ЦК январски Пленум хинначул тIехьагIа. Семилетка чакхйоалаш 30 эзар гектар сомий бешамаши 35 эзар гектарга кхоачаш комсий бешамаши хургья Нохч-ГIалгIай мехка. Алхха керда йиллача Совнархоза кхачан промышленноста управленена чуйоагIача Алхан-Чуртски совхозе 2150 гектар сомий бешамаш хургья 1965 шера. Сомийи комсийи бешамаш дикка шерлургья Наьсарен районерча «Назрановскийи» «Октябра 40 шуи» яхача совхозашка. Керда сомий гаьнаш дIайогIаш латт Ачхой-Мартана районерча «Самашкинский», «Лермонтовский» яхача совхозашка. Семилетка чакхйоалаш дуккха эзараш гектараш хургья цига бешамаш. Керда гаьнаш йогIаш, листъеш латт Сунженски районера сомий бешамаш.

Кхы а шеръеш латт йолаш йола консервни заводаш. Ассиновскии Грозненскии консервни комбинаташа шерагара шерга дукхагIа арахецаргья сомий консерваш: варенеш, джемаш, сокаш, компоташ, экстракташ.

Кхы а дикагIа Iалашбергба нах кердача сомашца: гуржий боалашца, айвашца, боалашца, Iажашца, кхорашца, хьачашца.

Республике хIанз болх беш я «Гипросельхозстрой» яха Къилбаседа-Кавказски проектни Института изыскательни группа. Республика а районий а партийнии советскии организацешца цхьана изыскателаша къоастадаьд районашка сомий бешамаш дIайогIа лаьрхIа лаьтташ, хIанз йолаш йола сомий бешамаш карта тIа белгалъяьхай. Республикерча колхозашкеи совхозашкеи а баха, цигара лаьтташ миштад, сомий бешамаш дIайогIа а хьалкхее а йиш йий хьожаш, лаьтташ къоастадеш, дIайогIа лаьрхIача гаьний сорташ хоржаш май бетта денз болх болабергба топографаша, почвоведаша, агрономаша-специалисташа. Институто оттаяьча проектах укх шера гурахьа денз эзараш гектараш тIа керда сомий бешамаш дIайогIа йолаергья республика колхозашеи совхозашеи. Сомий-комарий бешамаш дIайогIара хIара боахама оттаеш перспективни план я.

Дуккхача районашка, масала, Сунженски районе 150 гектара тIа дIайогIаргья комарий гаьнаш: малина, земляника, Iаьржа а цIе а смородина. Мичча хана а Грозне тикашкара эца йиш хургья уж наьха.

Бешамаш дIайогIара план кхоачашъяра дуккха гаьнаш эш. Уж хьалкхееригья республикерча плодопитомникаша, цу даькъе керда яхкача Совнархоза чуйоагIача совхозаша а республика совхозий управленена чуйоагIача совхозаша а.

Совхозашкеи колхозашкеи йоккхий сомий гаьнаш дIайогIача ханна керда гаьнаш йогIа лаьрхIад юрташка, школашка, больницашка, доккхийча наькъашка. Надтеречни района лаьтташка хиш дехка доладарца эзар гектара тIа комсаш дIайогIа лаьрхIад цига. Уж хургья эггара толашагIа дола чхьагIараш доахаш а республике баха нах Iалашбеш а йола дика комсаш.

Н. ЛЕПОРИНСКИЙ,
«Гипросельхозстроя» инженер-агроном.

ХОЗАГIА ХУРГЬЯ ГОРОД ГРОЗНЫЙ

ЧуIе цIенош хьалдара йоккха программа оттаярца, город хозъярца, школай, больницай, клубай, культура Двореций, библиотекай, дохкаэцара предприятей, юкъара кхача кийчбеча предприятей балхаш тоадарца дувзаденна, тIехьа ца тетташ кхоачашде дезаш дукха гIулакхаш тIалатт халкъо хержача районни а дукха езача вай Нохч-ГIалгIайчен столица — город Грозне а Советий депутаташта.

1961 шера 70 эзар квадратни метр совгIа чуIе цIенош хьалде лаьрхIад городе. ХьалхагIа Окружной улицах, Новая Катаяма, Черноречье, Ташкала яхача поселкашка мара деш ца хинна вIаштIардаь дуккха цIенош хьалдергда города юкъе: Ленина улицах, Революце проспектах, Орджоникидзе проспектах, Менделеева, Р. Люксембурга а кхыча а улицех. ЧуIе цIенош хьалдара оттаяь программа дика кхоачашйича 2,5 эзар дезалга дика тоаяь, къаьстта квартираш кхоачаргья, кердача цIеноша города улицаш хозъергья.

ЧуIе цIенош хьалдарал кIезигагIа лоархIам болаш дац школаш, медицинскии берийи учрежденеш хьалъяр а. Уж гIишлош тIехьаюс нах бебаш хиларга хьежача. Укх шера болх бе йолалургья керда школаш: Черноречье яхача поселке, Октябрьскии Старопромысловскии районашка. Цул совгIа, Ленинскии Сталинскии районашка хьалъе лаьрхIад хIаране чу 300 моттиг йола ши интернат. Берий учрежденеш тIаккхетаргья «Красный молот» яхача заводеи бытовой гIулакхаш деча управленеи, Ташкала поселкера ши детсад, Грознефтяная яхача юххера Гипрогрознефта детсад, Калинина поселкереи Октябрьски районереи горисполкома ши детсад хьалъяь яларца. Наха бизза кхоачам хинна баллалца кхы а хьалъергья берий учрежденеш.

1961 шера хьалдаь дакхха лаьрхIад Октябрьски районе доладаь бераш ду цIа, санэпидстанци, 2-ча горбольницера дарбан корпус, дезстанци.

Транспортни средствашца городерча къахьегамхошта деш дола гIулакхаш тоадар духьа автобусаш лела наькъаш а автобусаш а тIаккхетаргйолаш я, Новые Алды яхача кхаччалца хьалбIаьхбергба трамвая никъ, реконструкци еш латт Поселянски улицагIарча трамвайни наькъа, керда никъ булл колхозни рынкера трамвайни парке кхаччалца.

Доккхий декхараш латт вайна хьалхашка город хица Iалашъяра. Керда водопроводаш яхкарал а йолаш ярашта реконструкци ярал а совгIа, мела хий дукхагIа хилийтара дешаш къоастадеш да. Чакхдоалаш латт Гойтински хьасташкара хий хьадиллара балхаш. Цо йиш хулийтаргья берригача городера къахьегамхой хица дикагIа Iалашбе. Укх шера доладергда Стари Сунжерча хьасташкара хий хьадиллара балхаш. Къахьегамхой хица Iалашбара дешаш кхоачашдарца цхьана наха кхомбе беза мелача хин кхоачашъе еза сомий бешамашта а кхыча гаьнашта а бийсанна мара хий ма деттадда аьнна горисполкомо оттаяь порядок.

Городера санитарни гIулакхаш тоадар духьа чакхъяккха лаьрхIад Киевски улицагIарча интернатагара Калинина поселке кхаччалца йода канализационни коллектор. Калинина поселке, Менделеева, Севастопольски, Мельнични, кхыча улицашка йоачаш хиннача хана хий чу ца хьадийтар духьа цу моттигашка из хий Iоъаха канализаци юллаш латт. Цо йиш хулийтаргья Октябрьски районера Iоуха Iаьржа хиш, зе доацаш Ленински районе гIолла чакхдувлийта. Терко ца еш дитадац нах банешца Iалашбара дешаш а. 1961 шера Новая Катаяма яхача поселкера бани хьалъяь яккха а Калинина поселке бани хьалъе йолае а лаьрхIад.

Города юккъе гIолла чакхдоалача Шолжа йистте хьалъе лаьрхIад вай город хозъергйолаш а вай республике ухача къахьегамхошта дика гIулакх хургдолаш а йола, керда 308 сага моттиг йола гастиница. Город а къахьегамхой вахара гIулакхаш а тоадар духьа чакхдоахача гIулакхашта юкъе лоархIамера моттиг дIалоацаш гIулакх да города газофикации теплофикации яр. Газопровод йилла лаьрхIад Черноречье яхача поселке, трамвайни треста районе, городерча цхьаццайолча улицашка. Теплопроводаш йохкаргья Шолжа аьтта оагIорахьа, цу районе керда хьалдеш дола вIаштIардаь чуIе цIенош царех дIахоттар духьа газофикации теплофикации еш чакхдоахача балхаша дикка тоадергда къахьегамхой балха тIара а цIагIара а хьалаш, городера фо цIендергда, санитарни гIулакхаш тоадергда.

Духьале йоацаш транспорт лелийтар духьа машиннаькъа тIа гIолла тIехбоалаш тIо-никъ булларгболаш ба 1961 шера Ленина улицах. 1961 шера дукха балхаш де лаьрхIад городе керда гаьнаш йогIаш. Алхха укх шера бIаьстан юкъе дIаегIай 70 эзар совгIа га, 100 эзар совгIа кустарник, дукха цветникаши газонаши яьй, кхоъ керда сквер яьй.

Городерча къахьегамхоша салоIаргдола, Черноречински водохранилища гонахьара моттигаш тоаеш балхаш дергда укх шера.

Дунен халкъашта юкъера къахьегамхой ЦIей — 1-гIа Май тIакхоачаш тIишлонхоша хьалдаь даьккхар Новая Катаяма яхача поселке цаIи городерча къахьегамхоша дехарах эггара хьалха саг космосе вахара сийна «Космос» аьнна цIи тилла дола Чехова цIерахча беша цхьаькхеи шиъ ахканара кинотеатр. Наьха хьашташ дикагIа кхоачашдар духьа укх шера кхы тIа а хьалъергйолаш я 9 тикеи ши столовии. ДукхагIча даькъе тикаш хьалъергья керда гIишлош еча города йистошка. Цу тайппара Иванова городокеи Войкова цIерахча поселкеи хьалъяь яха лаьрхIад наха бытовой гIулакхаш деш йола комбинаташ.

Горисполкомо де мел дезар ду чуIе цIеноши культурно-бытовой гIишлоши хьалъяра оттаяь планаш кхоачашъяра, вай сий долча города Грознерча къахьегамхой гIулакхаш тоадара.

ЛаьрхIа гIулакхаш кхоачашдергхилара бола тешам ба семилетка кхоалагIча шера план ханал кьалха кхоачашъяр духьа шерра яхь яьржа хилар.

Коталонца, хьалъеш латтача коммунизма байракхашта кIIал а этта, парте XXII-ча съезда накъа болх советски нах. Вай города моттигерча Советаша, хIара депутато хьалхле лелае еза боахамеи культураи гIишлош хьалъеча.

Вай городе чакхдоахаш мел латтача гIулакхашта хьалхара жоп дала дезаш да вай, городерча берригача депутаташеи къахьегамхошеи дакъа а лоацаш.

П. МИНАЕВ,
Грозненски городской къахьегамхой депутатий Совета исполкома председатела заместитель.

Сурта тIа: Грозне шолжа йисте хьалъеш латта 308 моттиг йола гостиница.

И. ПЛИЕВА сурт.

Маьрша йоагӀийла хьо, бӀаьсти.

И. Плиева фотоэтюд.

Вацца1ца бӀарахьежаргва Эсамбаева халхара

Гастролеш яла Дальни Востока городашкеи Ленинградеи вахачул тӀехьагӀа, цӀаьхха а Москве юхаверза РСФСР заслуженни артист Эсамбаев Махьмуд. Талант йолча халхархочун творчестваца массаза а чӀоагӀа безам болаш хиннаб москвичаш.

Концерташ доладалале дуккха а хьалхагӀа дехка доал билеташ массаза а. Эсамбаев Махьмуд Москве духхьашха концерт оттадеш веце а, цига хьажа баха безам бараш концерташ увттадеча Паччахьалкхен Эстрада театре чухоша йиш ярел дуккха а дукхагӀа хул.

Къаьстта сакъердаме чакхдаьлар 20-ча апреле, турпалерча кубински халкъо котало яккхарах деррига советски халкъ гӀаддаха долча хана, оттадаь «Дунен халкъий халхараш» яха концерт.

Дукха кагирхой, Патрис Лумумба цӀерахча доттагӀлен Университета студенташ баьхкар концерте. Укхаза бар Латински Америка, Азе, Африка, дукхагӀдолча мехкашкара нах.

Халхар цӀаьхха юхадайтар духьа чӀоаггӀа гӀозбаьнна цӀогӀарч детт, чӀоаггӀа тӀоараш детт наха: студенташта цӀаккха дицлургдоацаш дега чу дувш «Макумба», «Дошо даьлах йола легенда» яха халхараш. Вай даймехкахочох «халхара Шаляпин» оал Москве. Нийса аьнна дешаш да уж.

Угандера венача Москве деша вагӀача студента Инхали ИбрахӀима аьлар: «Вацца1ца бӀарахьежаргва Эсамбаева халхара, дешаца дӀабувцалургбац цунцара безам!» Цун творчество йовзаш волча моллагӀча сато иштта ала йиш йолаш да из, хӀаьта иштта аьннар гӀалат а варгвац.

Б. ЛЬЯНОВ,
МГУ студент.

Нийсача новкъа

АьрдагӀа кӀаьнк вар Рамазан зӀамига волаш. Школера ваьлча стадионе а вахе бӀарчча ди дӀахьора цо удаш, кхувсалуш, тайп-тайпара ловзараш деш. БӀарччача дийнахьа лайзе кӀаьд а лийя цӀаводар Рамазан. Чукхаьчача даси нанаси човхавора, хӀаьта а, кӀаьдваларах гӀоарал дайна ше воллаше а кхоанара урокаш а йийя мара Iовижацар из. Дог гӀоза, ловзара тӀера вола кӀаьнк, цунга хьежжа дешарах дика кхеташ а массанена дукха везаш а вар. Ханал хьалха, 5 шу даьннача хана, деша а язде а Iомавелар Рамазан. ДӀатӀахьежача цӀимхара, шиш болаш хета цун да — Хьасан, ше мукъа волча хана цунна хьехаш хулар.

Массаза а цхьацца хӀама деш, общественни балхах воаллаш волча Джафаров Хьасана ха корайоагӀар ший бераща хан-ханнахьа занятеш е. ЙоккхагӀа йола йоI Бокка, вежарий Султани Рамазани школе ухар, цӀагӀа дас Хьасанеи нанас Тазараси хьехам луш хиларах дика дешар цар. Юкъарча хьашташка хьежжа шоай бераш хьалкхедеш боахка бокъонца бола советски дезал бар уж.

Иштта хьалкхувш дар цар деррига бераш, иштта хьалкхувш латтар Рамазан а. Школе ше мел яьккхача хана массадолча хӀаманга кхача гӀерташ, шедолчунца чӀоагӀа безам болаш, массанахьа кхоавеш яьккхар Рамазана. ТӀехдика дешарах дото медаль енна ца Iеш, дика унахцӀено, дика оамалаш елар цунна школа, ший вахара никъ тешшаме шийна дӀабахьа ховргдолаш Iомавир Рамазан.

...1953 шу. Московски Паччахьалкхен Экономически институт. ДӀаэцаш хетташ йола экзаменаш дика дӀа а енна, институте деша вахар Рамазан. Студента никъ дӀаболалу цун из группкомсорг а хоржаш.

Деша вагIашехьа а къахьегама цӀеча Байракха орден лелаеча М. И. Калинина цӀерахча Московски насосни заводе балха вода Рамазан. Дика болх барах цига массаза а премеш тел цунна.

Дешар а заводера болх а цхьана тардеш дӀахьош дола гӀулакх дезаденнача Рамазана заводе болх беш ши шу даьккхар. Цу юкъа заводе цо Iомайир 3-ча разряда формовщика а 4-ча разряда заливщика а ши специальность. Къахьегам боацаш дола вахар цхьаккха маIан, хьисап доацаш, даьсса долга а ховш, къахьегамгара дӀаболабир цо ший вахара никъ. «ХӀамаш карагӀдувлар, хьакхоллар, гӀалат вувлар, цул тӀехьагӀа кхы а дӀахьалхашкахьа ахар — иштта да цӀаккха сатийна доаца, даим хӀамаш лохаш дола къона вахар» — йоах Рамазана соца къамаьл деча хана, хӀаьта лепаш долча цун Iаьржача бӀаргех гуш дар цо дувцар ший вахара никъ болга. «Хьо нийсваларах ала безам бар са, — йоах цо,— вай республикерча кагирхошта дика мелдар хилар ловш се волга».

Заводе беча балхо новкъарле яцар Рамазана массаза а институте общественни болх лелабе: ВЛКСМ факультетски бюро член а, факультерча пенгазета редактор а, «Экономист» яхача дуккхача тиражах арадувлача газета редколлеге член а вар из.

1959 шу. Дика дийше йистейоаккх Рамазана Московски Паччахьалкхен Экономически институт. Дика кхеташ а института общественни вахаре дакъа лоацаш а из хиларах кхоачаш хул цунна дагалаьттар: институт йистеяьккха ма ваьллинге а цу института аспирантура политэкономе кафедре деша водача хана хоатташ йола экзаменаш дӀаэца тӀавут из. Экзаменаш дӀаяла волавалале кафедрага хьажа дӀалу цо «СССР керттера экономически декхар» яхача дешах лаьца, ворхӀ шера йола цифрай хьакъехьарча Н. С. Хрущева тезисашка хьежжа язъяь реферат. Экономически проблемаш яшха ховш реферат язъяь хиларах кафедро могайир из, хӀаьта хьалхара экзаменаш дӀаенначул тӀехьагӀа политически экономе кафедре деша дӀаэц Рамазан. ХӀанз деша вагӀа шоллагӀа шу а долаш аспирант ва из, цу юкъа кандидатски минимума 3 экзамен дӀаеннай цо: английски меттах, экономически хьехамий историех, философех. Цо чӀоагӀа хоза докладаш яьй «Классаш хьа миштa хиннай а классови къовсам а», «Шерра коммунизм хьалъеча ханара эстетика дешаш» яхача а кхыча а темаех лаьца. К. Маркса «Капитала тӀара философе дешаш» яхача темана хетаяь Iилман аспирантски конференци кийчъяра Комиссе Председатель вар из.

ХӀанз аспирантуре специальностах тӀеххьара экзамен дӀаяла кийчлуш ва Джафаров Рамазан, цул тӀехьагӀа диссертаце тӀа беча балха тӀаверзаргва из.

З. МУТАЛИБОВ,
ССКП ЦК Лаккерча партийни школа дешархо.

Сакъердаме хургья цӀей дездеча деношка

ЧӀоагӀа сакъердаме хургья вай республикерча культураи салоIамеи паркашка дерригдунен тӀарча къахьегамхой барт-цхьоагIон ди дездеча деношка.

Къаьстта дика сакъерда а салаIа а йиш хургья Грознерча Кирова цӀерахча культураи салоIамеи парке. Тахан паркерча зелени театре Узбекистанера баьхкача хьаьшаша концерт оттадергда, хӀаьта кхоана Нохч-ГӀалгӀай халхарийи иллейи ансамбло оттадергда кердача программах кийчдаь концерт. Цул совгӀа цу шин дийнахьа духовойи симфонически оркестраша оттадергда концерташ. Паркерча массадолча киношка хьокхаш хургда тайп-тайпара кино, халхарий площадкаш хургья болх беш, тайп-тайпара атракционаш хургья. ХӀаьта сайрийна фейерверк ергья.

Сакъердаме хургья 1 Мая цӀерахча культура парке а. Цига цӀей дездеча хьалхарча дийнахьа Нохч-ГӀалгӀай халхарийи иллейи ансамбло оттадергда вайнаьха концерт. ХӀаьта шоллагӀча дийнахьа парке концерт оттадергда Узбекски ансамбло.

ЦхьоалагӀа май дездара чӀоагӀа хоза кийчъяьй В. И. Ленина, Орджоникидзе цӀерах йола майдаш. Цига цӀей дездеча деношка дуккхача наха сакъердаме салаIа йиш хургья. Городерча тайп-тайпарча предприятей, школай, ремесленни училищай художественни самодеятельноста коллективаша дика концерташ увттадергда, духовой оркестраша тайп-тайпара музыка локхаш хургья, цул совгӀа иштта кхыдола сакъердамаш а хургда.

Т. УЖАХОВА.

Кхашка балхаш дераштa — сакъердамаш!

Юртбоахам лакхбе гӀерташ хьинаре къахьегаш боахк Наьсарен районерча кхашка совхозий болхлой.

Царна болча сакъердама уж балхах мукъаболча хана концерташ увттадеш, кинокартинаш хьувкхаш, керда газеташ дешаш ба юрташкарча клубайи библиотекайи болхлой, районни культура Цӏен художественни самодеятельноста коллектив.

Къаьстта дукха балхаш да укх тӀеххьарча деношка цар дераш. Художественни самодеятельноста коллективаша бригадера бригаде а ухаш халхараш ду, иллеш доах, лозунгаш язъю, керда къахьегама листокаш арахец, газеташ деш, беседаш ю.

Районни культура Цӏен художественни самодеятельноста хӀара коллективо кхашка ше массаза йода шийца лектор кхувл тайп-тайпара лекцеш еша.

Агитбригадаш района масса а миIинге хул. Сийнача Кхерийта жа кхоабараштa, Экажкъонгий-Юртарча, СурхотIарча, Пхьилекъонгий-Юртарча, иштта кхычахьарча бригадашка кхоачаш ба уж.

Дика дӀахьо кхашка шоай болх районни культура Цӏени Экажкъонгий-Юртарча интернатеи агитбригадаша, библиотекай заведующеша Марзиевас, Долгиевас, Горчхановас, Эльдиевас, клубай заведующеша нн. Мурзабекова, Могушкова, Евлоева, иштта кхыбараша.

Дийнахь хьувкха кино — дӀаюха лела клуб а я ший болх дика беш, юртбоахама болхлошта керда газеташ, кинофильмаш хан-ханнахьа кхашка кхоачийташ.

У. АБАДИЕВ,
Наьсарен района культура отдела заведующи.

ДИКА БОЛХЛО ГАМБУЛАТОВ МИТИ

Курчалоевски РТС-е дикагӀа болча слесарех лоархӀаш ва коммунист нов. Гамбулатов Мити. Ер дийлагӀа шу да коллектива юкъе цо болх бу.

РТС-е ше балха венача хьалхарча деношка моторист вар Мити. Дукха безабелар цунна слесара болх, тайп-тайпарча юрта боахама машинашта ремонт яр. Трактористa а комбайнера а говзалаш ховш волча Гамбулатова чехкка Iомайир слесара говзал а.

Говза кулгаш долаш мастер ва аьнна цӀи дӀаяхар Мите коллектива юкъе. ЦӀаккха висац из шийга новкъосташа деннача хаттара далл жоп доацаш.

Масса хана производственни план кхоачашъяь ца Iеш, тайп-тайпара общественни балхаш ду нов. Гамбулатова. Парторганизаце секретарь ва из. Дика доал ду цо агитколлектива балха.

Б. АХМАДОВ,
педучилища студент.

ДОТТАГІЛЕН КОЛЛЕКТИВ

1959 шера денз болх беш ва со «Главснаба» товарно-транспортни управлене. Эггара хьалха грузчикалла эттар со материальни складе. Цул совгӀа сайрийнарча школе деша а хайра со.

Эрсаша Нивински Павелеи Таранов Григореи новкъостал дар бахьан долаш, говзал Iомайир аз—сох вагонашка-цистернашка хьожаш вола инспектор хилар. Цу шинне даь ца Iеш, кхыбараша а новкъостал дир сона керда говзал Iомае.

ЧӀоагӀа барт тайна, шоайла гӀулакхаца ба тха коллектива членаш. Иштта коллектива юкъе дукхагӀа а дикагӀа а болх бе безам боагӀа, вахар сакъердамегӀа хул.

Со чӀоагӀа воккхий веш ва дуккхача къамех латтача коллектива юкъе болх беш се хиларах: барт тайнача коллектива юкъе чӀоагӀлу доттагӀал.

М. ДЖАМУЛАЕВ.

Редактор **М. К. ЛЬЯНОВ.**

Цхьан районера дика гӀулакхаш

Дика къахьег Каргалински районерча «Красный пахарь» яхача колхоза коммунист Волошин Иван керте латтача хьажкӀаш лелаеча звенос. Деррига балхаш механизаци яь ду цо. Цу звенога еннай квадратно-гнездовой сеялка, «Беларусь» яха трактор, хьажкӀаш чуэцаш йола комбайн, прицепной лафеткаш, иштта кхыйола юрта боахама машинаш.

Моттигера а минеральни а удобренеш ехка дика кийчдаьча лаьтта хержа хьажкӀий фу дӀадувш ба механизированни звено членаш.

Укх шера 120 гектара тӀа квадратно-гнездовой хьисапе дӀайийнача хьажкӀашта гӀулакх де дош деннад звенос.

— ХӀара гектара тӀара 55 центнер фуалъяьха хьажкӀаш чуэца,—лаьрхӀад оаха йоах нов. Волошина, — цхьабакъда, оаха дика къахьийгача хӀара гектара тӀара 60—65 центнер хьажкӀаш чуэца вӀаштӀехьдаргда тха. Из тхога дулург а да.

МАНГАЛ ХЬОКХА ХА ХЬАКХОАЧАШ ЛАТТ

Укх шера колхозерча хьайбашта кхоачамболлаш гӀожа доакъар Iалащдара дика кийчо яьй Менжински цӀерахча колхоза къахьегамхоша.

— Фу кийчо яьй оаш йол хьакхара аьнна колхоза механикага С. Бурлаковгеи тракторни бригада бригадирага В. Поповгеи хьаттача цар йоах: «Мангал хьокха ха хьакхоачаш латт, из кампани дика дӀаяхьа лаьрхӀа дукхача хана денз кийчлуш хиннад тхо. Дика ремонт а яь Iоттаяьй кхо бекъа болеи прицепнойи тракторни йол хьокха машинаш, йолхьингаш. Цул совгӀа машинашца йол хьакха йиш йоацача моттигашка кара йол хьокхаргйолаш мангалаш кийчдаьд.

Йол хьокхача хана болх бергбола механизатораш кийчбаьб. Царна хов йол хьаккхара болх мишта бе беза.

Колхоза хьайбаш гӀожача доакъарийца дика Iалашдергда цар.

ШЕФАША НОВКЪОСТАЛ ДАЬД

Каргалински района Фрунзе цӀерахча колхоза шефство лелаю Грозненски хлебокомбината болхлой коллективо. Цхьа бутт хьалха комбината директор С. Кац, парторганизаце секретарь Т. Новосельцева, моттигерча комитета председатель З. Трункова подшефни колхозе а баха колхоза кулгалхошца цхьана новкъостал дара де дезача балхий план оттаяьй.

Цу хана денз дукха ха дӀаяхаяц, цхьабакъда, шефаша дукха балхаш даьд. Масала, коа тӀара оалхазараш леладеча ферме, хьайбаш чудоахкача помещенешка электрически сердал чуйиллай. Колхоза клубеи библиотекеи электропроводка яра оборудовани кийчъяьй, кӀезига низ бола электромотораш тоадаьд, хӀаьта жа чудоахкача желашка тайп-тайпара балхаш де 200 ардаккхий йистош еннай.

Цул совгӀа хьайбаш леладераштa санитарни барзкъаши лаьрххӀа балха тӀулакха хьабаь кога тӀа бувха гӀирси Iалашбаьб. ДӀахо шефаша лаьрхӀад тракторашткеи кхыйолча юрта боахама машинаштеи эшаргйолча оатхалашта ремонт еча, къахьегамхошта юкъе культурно-просветительни болх дӀабахьара новкъостал де.

Кастта Фрунзе цӀерахча колхоза юрта боахаме хьалхара моттигаш лелаераши комбинате дикагӀа болх бераши вӀашагӀкхетаргба.

П. СЕХИН.

Унахой терко дика ю

Вай мехка цхьаккха хӀама дац сагал дезагӀа. ХӀара шерра-шера къахьегамхой унахцӀено лораяра миллиардаш сомаш ахча дӀадохийт Советски паччахьалкхено.

Дукха я хӀанз вай республике наьха унахцӀено лораяра хьалъяь больницаш, цамогаш болча унахошта дарбаш деш лораш. Царна юкъе ба вайнаьха лораш а.

ХӀанз Наьсарен районерча дарбаш деча учрежденешка дукха ба шоай балхах дика кхеташ, цамогаш болча наха дика дарбаш деш вайнаьха лораш. Царех ва райбольница керттера лор Гарчханов Темирлан. ДӀадахача шера Къилбаседа-ХӀирий медицински институт йистеяьккхай цо, хӀаьта хӀанз болх дика а бу цо. Лорий говзалах дика кхеташ, унахошта ше везийташ, царна доагӀаш дола дарба деш хьавоагӀа Гарчханов.

Цамогаш бадача унахоша Картоева Азас, Дакиева Дугурхана, Баркинхоев Вахийта чӀоагӀа баркал оал къоначa гӀалгӀай лора. Царна лов цо дӀахо йодача хана ший лорий говзал кхы а совъяккхар.

М. КАРТОЕВ.

ШИН ТЕАТРА ДОТТАГІАЛ

Укх бетта вӀаши хьоашалгӀа а баха гастролеш еш хилар Къилбаседа-ХӀирий АССР Моздокерча халкъа драматически театреи вай республикерча Наьсарен района гӀалгӀай халкъа театреи коллективаш.

Моздокерча халкъа театро спектаклаш оттайир Грознерча машиннаькъахой культура двореце. Хьаьшаша Ю. Петухова «Цхьан шера ткъо хьоалчагӀа» яхача комедех оттаьча спектаклага хьажа бахабар тха театрера артисташ а. ЧӀоагӀа хозахийтар из спектакль цу бус цунга хьожаш мел хиннарашта.

Цул тӀехьагӀа, тха театр дахар Моздоке. Нохч-ГӀалгӀайи Къилбаседа-ХӀиририйи республикай доазон тӀа духьал баьхкар тхона Моздокера тха хьаьший. Цига театра коллектива цӀерах моаршал хоатташ лоацца къамаьл дир Моздокерча халкъа театра керттерча режиссера, РСФСР заслуженни артиста Л. П. Лепс-пектора. Деррига билеташ дехка даьннадар тхо дӀа а кхачалехьа. Оаха цига оттаяь А. Салынске язъяь «Барабанщица» яхача драмах йола спектакль Моздоке Орджоникидзерча эрсий драматически театро тхол хьалхагӀа шозза оттаяь хиннаяле а билеташ ца кхоачаш бисар цхьабараш.

Спектакль дӀайолаялалехьа тхога моаршал хоатташ къамаьл дир ССКП Моздокерча райкома секретара нов. Скуратовас а театра керттерча режиссера а.

Спектакль йистеяьнначул тӀехьагӀа дукха ха яьккхар зрителаша тӀоараш деттaш. Иштта дика чакхъяьлар «Киевское» яхача юрта оаха оттаяь спектакль а. ЦӀаккха тхона дицлургдоацаш дика тӀанийцар тхо Моздокерча доттагӀаша. Цу деношка гуш дар шин республике бахача къахьегамхошта юкъера доттагӀал чӀоагӀа хилар.

16 апреле Пригородни района культура ЦӀагӀа гӀалгӀай меттала спектакль оттайир тха театро. Из яр Юсупов Iумарий «Iайшет» яха пьеса. Районе бахача къахьегамхой цӀерах тхога моаршал хьаттар ССКП Пригородни райкома пропагандаи агитацеи отдела заведующе нов. Тавитова. ЧӀоагӀа хозахийтар районни центре бахача гӀалгӀашта тха спектакль. Цар дийхар театро оттаергйола керда спектаклаш шоашта хьокхилга. Цул совгӀа, Ангушт яхача юрта а из спектакль оттаяр дийхар тхогара района кулгалхоша. Из дехар кастта кхоачашдергда тха коллективо.

Дукха ха йоацаш Моздокера халкъа театр хиннад Наьсаре тха коллективо хьийха дена. Черменски консервни завода юххе наькъаш къастача метте духьалдахар тхо хьаьшашта. Iоховша моттигаш ца тоъаш дукха нах бар цу бус «Цхьан шера ткъо хьоалчагӀа» яхача цар оттаьча спектаклага хьожаш. Наьсарен района къахьегамхой цӀерах хьаьшашка моаршал хоатташ къамаьл дир ССКП райкома пропагандаи агитацеи отдела заведующе нов. Беркен-Хаева. Дег тӀара баркал а аьнна накъа баьхар наьсархоша Моздокера баьхка хьаьший.

ДӀахо йодача хана доттагӀал чӀоагӀдара вӀаши хьоашалгӀа а ухаш керда спектаклаш хьувкха лаьрхӀад шин театра коллективаша.

А. БОКОВ,
Наьсарен района гӀалгӀай халкъа театра режиссер.

Алжирера фашистски мятеж йохар

Телеграфои телефонои хадданза керд-керда хоамаш ду Францерчеи Алжирерчеи хьалах. Цу хоамаша хьахойт укх тӀеххьарча ден-бус тӀемафашистски мятежникаш цаӀ шоллагӀчоа тӀехьа йолаш шоай позицеш хьахецанза ца баьнна хилари хьалхагӀа шоаш хьалийца хинна городаш, царца Алжир а йолаш, юххера а йита хилари. Мятеж йизза ийшай.

25 апреле дийнахьи 26 апреле бийсани французски правительстваси цунна тешшаме тӀехьа долча эскарашеи Алжирера гӀулакх бе деллар. Мятежникий эскара доакъоша хьалхагӀа Оранеи Константинеи районе тӀехьашка а даьнна, бийсан город Алжир йитар.

Доазол дехьарча легиона парашютистий цхьоалагӀча дивизе салтий тӀабола грузовикаш, дувцачох, из дивизи ше латтача моттиге дӀаяхай. ХӀанзалца хьакхаьчача хоамех мятежникаш герзаца кийчбеннача тайпара ба. Путча керте латтараш шоашца дӀабигаб цар, инаралаш Салани Шальи юкъе а болаш. Салан шийна теха веннав, Шаль суда ше кара вахав яха хабараш харцхилар.

Мятежа кхыча дуккхача кулгалхой гӀулакх хӀанз укх сахьата миштад ховш дац. Хала хьал эттача хана Парижера ведда дӀаваха Жак Сустель мичахьа ва хац.

Цу тайпара, 22 апреле Алжире хьайна фашистий тӀема путч сий доацаш ехар. Мятежа керте латтараш ца боалаш тӀехьашка байлар, хӀана аьлча, цар зулмане авантюра е Алжире а е Франце а хьалхьанзар.

Алжирски Республика Ханна йолча правительстваца переговораш елга тӀема низаца дохаде, хӀаьта иштта Францена фашизм качйолла гӀийрта тӀема-фашистски путчисташ эшабеча керттера лоархӀам хилар Франце болхлой классеи халкъеи. «Фашизм чакхъяргьяц!» яхача лозунгаца республика лорае хьалгӀеттача французски халкъо йохайир ультраколонизаторий авантюра.

ПУТЧИСТАШТА ДУХЬАЛАРА ГІУЛАКХАШ

ПАРИЖ, 29 апрель. (ТАСС). Французски правительства Алжирерча викало Ку де Фрежака хоам баьб Алжире правительствана духьалара путч еш хиннараштa духьалара гӀулакхаш чакхдоахаш да, аьнна. Алжире хӀанзалехьа а 400 саг лаьцав, 200 эпсар лаца бокъо еннай, «1944-ча шера денз» (немцаша дӀалаьца хинначара Франци мукъаяьнна шу да из) цӀенданза хинна эскар цӀендеш да. Переворот еча метте шоаш дакъа лоацаш хинна бӀуна доакъош кастта дӀахецаргдолаш да, аьлар Ку де Фрежака. Царех я мятеж йолаяь йола доазол дехьарча легиона 1-гӀа парашютистий полк, мятежа керте лаьттараша лийрхӀачох Парижа чухьелха езаш хинна 14-гӀеи 18-гӀеи парашютистий ударни полкаш.

Мятежа доал деш керте лаьттараштa суд е лакхара тӀема трибунал вӀашагӀъеллалга хьакхайкадаьд Париже.

Константинерча армейски корпуса командующи хинна, путчистех дӀакхийтта хинна инарал Гуро лаца аьнна бокъо дӀаеннай.

Городе Алжире ара ца дувлийташ соцадаьд тӀехдаьнна колониалистски дола массехк газет, царца «Эко д'альже» яха газет а долаш.

Доазол дехьара

Тийшаболх баьрашкара лоткъам эцар

ГАВАНА, 28 апрель. (ТАСС). Укхаза ийца баьннаб американски империализма оттабаь хиннача пленашкара лоткъам. 26-ча апреле сарахьа мехка халкъа хьалхашка эттар Кубана духьалара зуламера экспедици еш хинначарех эзарнел совгӀа саг. Уж верригаш а цхьан вӀашагӀтехар Гаванерча спортивни городока йоккхача зале. Iуйрийна диъ сахьат даллалца бӀаьх а луш оттабаьрашкара лоткъам эцача кубински журналисташца цхьана дакъа лоацаш хилар премьер-министр Фидель Кастро. Цо, харцде йиш йоацаш долча бакъдарашца, хьаэца хӀама ца дуташ дохадир США доалерча тӀозарашца цхьана шоаш даь зулам бехказа дакхха гӀерташ империализмо оттабаьраша даь къамаьлаш.

Кубага хинна ца Iеш, ерригача Къулба а Къилбаседа а Америкага торо хилар Куба низ болаш йолча радиостанцега гӀолла дӀахозийташ хинна из ший тайпарара дискусси йовза.

Куба халкъах а дерригача дунех а лочкъаде дезаш хӀама тха-м дац, белгалдаьккхар Кастрос, хӀана аьлча, тха правительства кхайкадер халкъа хетар да, хӀана аьлча, из правительство доале енай бакъдолчоа тӀехьа къувсаш, цудухьа из хьаллоац дерригача халкъо.

Массехк дийнахьа цу империализмо оттабаьча плен боалабаьчаргара ийцача общественни лоткъамах йола материалаш дуккха а араяьхай кубински кепайоазоно. Американски империализмо Латински Америке лелаеча зуламерча колонизаторски политикана тешал а деш историе чу гӀоргья уж материалаш.

Континенташтa юкъера гӀанд.

А. Грунина дилла сурт. ТАСС фотохроника.

Тахан кинотеатрашка

Челюскинций цӀерахча кинотеатре.
Йоккха зал — **«Саг караводац».**
Долалу: 10, 12, 2, 4, 6, 8, 10.
ЗӀамига зал № 1 — **«Саг караводац».**
Долалу: 8.30, 10.30, 12.30, 2.30, 4.30, 6.30, 8.30, 10.30.
ЗӀамига зал № 2 — **«Саг караводац».**
Долалу: 9,11, 1, 3, 5, 7, 9.
ЗӀамига зал № 3 — **«Саг караводац».**
Долалу: 9.15, 11.15, 1.15, 3.15, 5.15, 7.15, 9.15.

«Родина» яхача кинотеатре.
Берий сеанс — **«Кхозза дийнвеннар».**
Долалу: 9. **«Саг караводац».**
Долалу: 10.45, 12.30, 2.15, 4, 5.45, 7.30, 9.15.

РЕДАКЦГ АДРЕС: г. Грозный, Сталина улица, 15. Телефонаш: редактора зам. — 2-07-01; бехктокхама секретарг — 2-45-48, партийни вахарен, экономикан, письмойн отделий — 2-25-72; корректорске — 2-30-91;
АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Сталина, 15. Телефоны: редактора — 2-41-23; зам. редактора — 2-07-01; ответственного секретаря — 2-45-48, отделов партийной жизни, экономики и писем — 2-25-72; корректорской — 2-30-91.

1918 шерарча 11-ча августа цӀерах йола типографи, г. Грозный, Револююце проспект, 30/3. Типография имени 11 августа 1918 года, г. Грозный, проспект Революции 30/3.

СФ03069 Заказ № 2645